

Årsredovisning 2017

Kommunfullmäktige

Innehållsförteckning

1 Övergripande del	4
1.1 Kommunstyrelsens ordförande	4
1.2 Kommundirektörens kommentarer	5
1.3 Viktiga händelser under året	5
1.4 Femårsöversikt	6
1.5 Vad kostar det?	7
2 Förvaltningsberättelse	8
2.1 Ett hållbart Östersund – Måluppfyllelse 2017	8
2.1.4 Demokratisk hållbarhet	8
2.1.5 Social hållbarhet	8
2.1.6 Ekologisk hållbarhet	9
2.1.7 Ekonomisk hållbarhet	9
2.2 God ekonomisk hushållning	10
2.3 Kvalitet	10
2.4 Sammanfattning 2017	11
2.5 Framtidsbedömning	12
2.6 Omvärldsanalys	13
2.7 Finansiell analys för kommunen	14
Risk och kontroll	19
2.8 Driftredovisning	23
2.9 Investeringsredovisning	23
2.10 Exploateringsredovisning	24
2.11 Finansiell analys av sammanställd redovisning	25
3 Finansiella rapporter	34
3.1 Resultaträkning	34
3.2 Kassaflödesanalys	35
3.3 Balansräkning	36
3.4 Tilläggsupplysningar	37
3.5 Tillämpade redovisningsprinciper	46
4 Kommunen som arbetsgivare 2017	49
4.1 Medarbetarna	49
4.1.4 Antal årsarbetare	49
4.1.5 Åldersfördelning	49
4.1.6 Könsfördelning	49

4.1.7 Sjukfrånvaro.....	49
4.1.8 Sysselsättningsgrad.....	50
4.1.9 Övertid.....	50
4.1.10 Personalkostnader.....	50
4.1.11 Pensionsavgångar.....	50
4.2 Konkretiserade långsiktiga mål.....	51
4.2.4 Utvecklingsmöjligheter och mångfald.....	51
4.2.5 Alla medarbetare värderas lika, hälsofrämjande arbetsplatser.....	51
4.2.6 Sjukfrånvaron.....	51
4.3 Personalpolitiska aktiviteter under året.....	53
4.3.4 Arbetsmiljö och rehabilitering.....	53
4.3.5 Medarbetar- och ledarutveckling.....	53
4.3.6 Kompetensförsörjning.....	54
4.3.7 Mångfald och Likabehandling.....	54
4.3.8 Övriga arbetsgivarfrågor.....	55
5 Miljöredovisning.....	55
5.1 Hur går det med miljöarbetet?.....	55
5.2 Våra miljömål.....	56
5.3 Miljöåret 2017 – axplock av aktiviteter och händelser.....	57
5.3.4 Klimat.....	57
5.4 Hållbar trafik.....	58
5.5 Energi.....	59
5.6 Miljöpris.....	59
5.7 Utmärkelser.....	59

1 Övergripande del

1.1 Kommunstyrelsens ordförande

Det går framåt för Östersund!

Så har ännu ett år gått och det är dags att summera år 2017! Vi kan inte annat säga än att det går bra för Östersund och Östersunds kommun! Vi styr den politiska visionen om ett demokratiskt, socialt, ekologiskt och ekonomisk hållbart Östersund i rätt riktning, framåt!

- Befolkningen har ökat med 856 personer, det är sjätte året i rad som befolkningen ökar, men inte sedan 1970-talet har Östersunds kommun haft så stor befolkningsökning ett enskilt år.
- Bygglov, bostadsbyggande och planering för nya områden går för högtryck. Bygglov för 236 bostäder beviljades under 2017.
- Sjukfrånvaron i kommunen minskar och minskning har skett i alla kommunens förvaltningar.
- Ungdomsarbetslösheten fortsätter att minska!
- Östersund och Östersunds kommun har fått och får mycket uppmärksamhet både nationellt och internationellt beroende på Östersunds FKs framgångar i den europeiska fotbollen. Under sommaren genomfördes investeringar i Jämtkraft Arena för att kunna få arenan godkänd för europaspel under hösten.
- Även på andra områden är våra framgångar stora och den positiva uppmärksamheten betydande. Östersund har gjort och gör sig kända för bra arrangörer inom sport, kultur, konferenser mm.

Ekonomi fortsatt stark

Östersunds kommun redovisar ett resultat som är klart bättre än budget + 67,0 mnkr. Vi har en god likviditet, en stark pensionsmedelsportfölj och låga egna skulder. Vi har en väl fungerande internbank där kommunen tillgodoser de kommunala bolagens finansieringsbehov. Under 2017 gav kommunen ut sin första gröna obligation, lån som tas upp för särskilt miljöeffektiva projekt. Detta har varit möjligt då vi är starka både på det finansiella området och vad gäller hållbarhetsarbete i kommunkoncernen. Vi har det näst högsta kreditbetyget från Standard & Poors och under våren kommer det avgöras huruvida vi ska uppgraderas till det högsta, AAA. Oavsett om det blir så eller inte så visar det på att kommunen har en god finansiell ställning och hushållning. God finansiell ställning och hushållning är viktiga för framtiden.

Vi tar vårt hållbarhetsarbete på största allvar

Ett annat område som också är viktigt för framtiden är att Östersunds kommun fortsätter att ta sitt klimatansvar och bidra till minskade fossila koldioxidutsläpp och minskad energianvändning, både inom de kommunala verksamheterna, i kommunkoncernen och i den geografiska kommunen. Vi tar också ett stort ansvar för de övriga prioriterade miljöfrågorna och närmar oss målet att bli en hållbar, trygg och säker kommun.

Kommunkoncernen viktig i framgångsarbetet

Våra kommunala bolag är starka, både Jämtkraft och Östersundshem är viktiga i vårt samhälls- och framgångsarbete. För att få bättre och mer enhetlig styrning av de kommunala bolagen

lyftes under 2017 ägandet av Jämtkraft AB över från kommunen till Östersunds Rådhus AB. Med detta kommer ägandet i de två stora kommunala bolagen ske på samma sätt och öka förutsättningar för samordning.

Positiv verksamhet

På kommunfullmäktiges bokslutsdag och i årsredovisningen presenterar alla nämnder/styrelser en verksamhet under 2017 på ett sätt som sammanfattningsvis ska uppfattas som positivt. För de problem som finns och uppstår bedömer vi att det finns en organisation som kan arbeta för att lösa problemen och förbättra verksamheten.

Framtid och utmaningar

Vi står som alltid inför en hel del utmaningar, både vad gäller verksamhet och investeringar! Vad gäller verksamhet står vi ständigt inför utmaningen, att göra en bra verksamhet än bättre. Vikten av att kunna behålla och rekrytera personal innebär att kompetensförsörjning är en av de mest avgörande faktorerna för att leverera välfärdstjänster till medborgarna. När det gäller investeringar står vi inför stora sådana inom skola och omsorg. Här är det av vikt att vi hittar långsiktiga, behovsanpassade och kostnadseffektiva lösningar för hela verksamheterna och inte bara kortsiktiga lösningar för delar av verksamheten. En översyn av hanteringen av fastigheter i kommunkoncernen påbörjades under 2017 som beräknas bli klar under 2018, en utredning som ska leda oss till effektivare investeringar och fastighetsdrift.

Det är en spännande tid i Östersunds historia. Vi växer så det knakar, behoven ökar, men också tillväxten och engagemanget. Genom invånarnas stora hjärtan, tolerans, kompetens och engagemang kommer Östersund att gå en fin framtid till mötes.

Tack alla, anställda, medborgare och övriga, för det sätt ni bidrar till att göra ett bra Östersund bättre, nu jobbar vi framåt!

AnnSofie Andersson

1.2 Kommundirektörens kommentarer

1.3 Viktiga händelser under året

Det är fortsatt ett högt tryck på byggandet i Östersunds kommun. Sammanlagt har 236 bostäder beviljats bygglov under året, varav 80 villor, 10 parhus, 79 lägenheter samt 35 lägenheter som byggt om från lokal till bostad. Planarbete för flera större bostadsprojekt pågår, bland annat den fördjupade översiktsplanen för området söder om Vallsundsbron, nytt bostadsområde på Frösö Park samt nästa etapp av Storsjö Strand. Av detaljplaner som antagits kan nämnas planerna för bostäder på Odenvallen, hotell/kontor på Stadsdel Norr samt villor i Hegled och Vålbacken.

Den första oktober startade Hemtjänsten en helt ny verksamhet, Trygghetsteamet. Teamet ska ta emot medborgare som skrivs ut från sjukhuset när denna är medicinskt färdigbehandlad och ge medborgarna en trygghet och god vård- och omsorg *där* det behövs och *när* det behövs.

Betygsresultaten inom grundskolan har sjunkit senaste åren, så även 2017. Under hösten har förskolechefer och rektorer lagt större fokus på resultat och utveckling av undervisning för att högre målpuppfyllelse ska nås.

Arbetsmarknaden i Östersund har blivit alltmer gynnsam och antalet hushåll i behov av försörjningsstöd fortsätter att sjunka. Arbetslösheten är låg för inrikes födda med god utbildningsbakgrund. Andelen som står långt från arbetsmarknaden ökar och riskerar att bli kvar i långvarigt försörjningsstöd. Arbetsmarknadsanställningar och samverkan inom kommunen och med Arbetsförmedlingen är viktig för de som står långt bort från arbetsmarknaden.

Under året har totalt 4 572 ansökningar till grundläggande- och gymnasial vuxenutbildning behandlats av Lärocentrum, vilket är 355 fler än under 2016. 2 619 elever har under året deltagit i gymnasial vuxenutbildning, 329 elever i grundläggande vuxenutbildning och 35 elever i särskild utbildning för vuxna. Totalt sett är det en ökning med 239 elever. Under året har 994 elever deltagit i kommunens SFI-utbildning, vilket totalt är en ökning med 107.

I november 2017 erhöll kommunen 9,8 mnkr i byggbonus som gick att söka för kommuner som har antagit riktlinjer för bostadsförsörjning, antagit eller gjort en översyn av översiktsplan, beviljat bygglov samt har nyanlända folkbokförda i kommunen.

1 351 ungdomar sökte feriepraktik inför sommaren 2017. 1 169 erbjöds praktik och 952 tackade ja. Alla gymnasieungdomar och årskurs 9 som sökte erbjöds praktik.

1.4 Femårsöversikt

RESULTATRÄKNINGAR	2017	2016	2015	2014	2013
Verksamhetens intäkter	917,5	917,9	823,7	773,0	744,7
Verksamhetens kostnader	-4 405,3	-4 238,2	-3 907,4	-3 771,9	-3 610,5
Av- och nedskrivningar	-172,7	-186,2	-164,9	-153,6	-142,3
Verksamhetens nettokostnader	-3 660,5	-3 506,5	-3 248,6	-3 152,5	-3 008,1
Skatteintäkter	2 820,6	2 697,6	2 575,9	2 497,3	2 447,7
Generella statsbidrag och utjämning	882,6	856,4	747,8	705,4	665,2
Finansnetto	24,3	20,9	17,6	16,7	-3,7
Årets resultat	67,0	68,4	92,7	66,9	101,1
Verksamhetens nettokostnad/Skatteintäkter och generella statsbidrag exkl jämförelsestörande intäkt	98,2 %	98,7 %	98,5 %	98,4 %	98,2 %

KASSAFLÖDESANALYSER	2017	2016	2015	2014	2013
Löpande verksamhet					
Kassaflöde från löpande verksamhet	370,3	333,6	309,1	262,2	407,0
Investeringsverksamhet					
Nettoinvesteringar, im-/materiella anläggningstillgångar	-325,1	-282,8	-236,4	-272,1	-324,8
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	0,3	0,9	62,4	3,6	2,2
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-602,9	-14,2	-16,3	-183,5	-16,6
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar	588,2			6,8	1,9
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-339,5	-296,1	-190,3	-445,2	-337,3
Finansieringsverksamhet					
Upptagna/amortering lån	300,0	700,0	991,7	1 068,3	1 810,0
Förändring av långfristiga fordringar	-300,6	-737,0	-916,1	-1 031,8	-1 700,6
Investeringsbidrag	5,1	2,3			
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	4,5	-34,7	75,6	36,5	109,4
Förändring i kassaflöde	35,3	2,8	194,4	-146,5	179,1

BALANSRÄKNINGAR	2017	2016	2015	2014	2013
TILLGÅNGAR					
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR	8 837,2	8 370,7	7 522,9	6 556,1	5 237,9
-varav utlåning internbank	4 705,0	4 405,0	3 650,0	2 750,0	1 700,0
Exploateringstillgångar	-3,3	-8,6	17,4	24,4	28,4
Förråd mm	1,2	1,4	1,5	1,2	1,6
Kortfristiga fordringar mm	206,1	200,4	209,4	164,3	177,3
Likvida medel	362,4	327,1	324,2	129,8	276,3
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR	566,4	520,3	552,5	319,7	483,6
SUMMA TILLGÅNGAR	9 403,6	8 891,0	8 075,4	6 875,8	5 721,5
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER					
EGET KAPITAL	2 845,5	2 778,5	2 710,1	2 617,4	2 550,5
AVSÄTTNINGAR	689,8	678,6	672,4	666,6	660,7
Långfristiga skulder	5 007,4	4 702,3	4 000,0	3 008,3	1 940,0
Kortfristiga skulder	860,9	731,6	692,9	593,5	570,3
SKULDER	5 868,3	5 433,9	4 692,9	3 601,8	2 510,3
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	9 403,6	8 891,0	8 075,4	6 885,8	5 721,5
Ansvarsförbindelser	1 464,3	1 654,3	2 649,0	2 751,2	3 082,3
- varav pensionsförpliktelser	1 027,2	1 070,0	1 146,4	1 221,7	1 312,4
Soliditet, inklusive pensionsskuld	19,3 %	19,2 %	19,0%	20,3%	21,6%
Balanslikviditet	65,8	71,1 %	79,7%	53,9%	84,8%
Befolkning	62 601	61 745	61 066	60 495	59 956
Förändring	856	679	571	539	471

1.5 Vad kostar det?

Vad kostar det?	Antal personer/ besökare 2017	Kostnad/ plats/ besökare 2017	Antal personer/ besökare 2016	Kostnad/ plats/ besökare 2016
Grundskoleplats	5 293	104 200	5 034	97 900
Gymnasieplats, exkl gymnasiesärskola	1 897	108 095	1 826	106 926
Förskoleplats i egen regi	2 734	151 000	2 750	148 600
- varav föräldraavgift		9 700		9 200
-varav kommunens kostnad		141 300		139 400
Fritidshemsplats i egen regi	2 416	36 700	2 427	34 700
-varav föräldraavgift		6 700		6 300
-varav kommunens kostnad		30 000		28 400
Plats i äldreboende	795	588 938	815	575 227
Plats i boende enligt LSS	498	808 275	487	797 980
Plats i daglig verksamhet enligt LSS	405	172 281	407	151 769
Besök på Storsjöbadet	251 423	110	255 403	116
-varav genomsnittlig avgift		55		56
varav försäljning m m		22		23
-varav kommunens kostnad		33		37

2 Förvaltningsberättelse

2.1 Ett hållbart Östersund – Måluppfyllelse 2017

Ett demokratiskt, socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart Östersund är den gemensamma grundläggande visionen för Östersunds utveckling och utgångspunkten för det långsiktiga politiska arbetet.

Utifrån respektive hållbarhetsperspektiv/målområde har kommunfullmäktige fastställt ett långsiktigt mål som sedan brutits ned till nämndsmål. Måluppfyllelse för 2017 med en övergripande bedömning av respektive målområde presenteras nedan:

2.1.4 Demokratisk hållbarhet

Långsiktigt mål:

I det demokratiskt hållbara Östersund litar medborgarna på det demokratiska systemet. Medborgarna är engagerade, deltar i samhällsutvecklingen och upplever att de har inflytande.

- Uppnådda (7 st)
- Uppnådda delvis (1 st)
- Ej uppnådda (3 st)
- Ej mätbara (2 st)

Totalt fanns 13 nämndsmål inom målområdet. De åtta mål som uppnått helt eller delvis handlar om ökade insatser för delaktighet och inflytande genom t ex medborgardialoger.

Tre mål är inte uppnådda. Ett av dessa var att Miljö- och samhällsnämnden skulle genomföra minst 90 % av sina planerade aktiviteter för ökat medborgarinflytande (utfall 73 %). Det andra målet som inte klarades var Vård- och omsorgsnämndens mål att minst 95 % av alla personer som har insatser inom äldreomsorg och LSS skulle göras delaktiga i utformningen av sina individuella genomförandeplaner (utfall 73 %). Det tredje målet var Barn- och utbildningsnämndens och handlade om att eleverna i åk 5 och 8 skulle uppleva ett ökat inflytande över utbildningen.

2.1.5 Social hållbarhet

Långsiktigt mål:

Det socialt hållbara Östersund är öppet, välkomnande och tillgängligt. Medborgarna har förutsättningar för ett hälsosamt och tryggt liv på jämställda och jämlika villkor.

- Uppnådda (20 st)
- Uppnådda delvis (6 st)
- Ej uppnådda (7 st)
- Ej mätbara (1 st)

Totalt fanns 34 nämndsmål inom målområdet och 26 har uppnått helt eller delvis. Bland uppnådda mål syns minskad ungdomsarbetslöshet, fler besök på öppna mötesplatser, något fler elever som mår bra eller trivs i skolan och flera vuxna nyanlända i egenförsörjning.

Två av de mål som inte uppfyllts är Barn- och utbildningens mål om ökad andel elever med behörighet till nationellt gymnasieprogram och ökad andel elever som når målen i alla ämnen. Bland övriga mål som inte nåtts finns Miljö- och samhällsnämndens mål att genomföra 95 % av

alla planerade livsmedelskontroller (utfall 78 %) och Kommunstyrelsens mål om att erbjuda 100 st nyanlända praktik eller subventionerade anställningar inom kommunen (utfall 76 st).

2.1.6 Ekologisk hållbarhet

Långsiktigt mål:

I det ekologiskt hållbara Östersund är livsmiljön hållbar, trygg och säker och främjar biologisk mångfald. Östersund är fossilbränslefritt och energieffektivt 2030.

- Uppnådda (29 st)
- Uppnådda delvis (2 st)
- Ej uppnådda (3 st)
- Ej mätbara (0 st)

Totalt fanns 34 nämndsmål inom målområdet och alla utom tre har uppnåtts helt eller delvis. Som helhet har målen lett till minskade koldioxidutsläpp, minskad energianvändning, högre andel ekologisk mat och att kommunen är fortsatt miljöcertifierade.

De tre mål som inte blev uppfyllda är Kultur- och fritidsnämndens mål om att minska antalet körda kilometer per elev i kulturskolan där bilersättning betalas ut, Barn- och utbildningsnämndens mål om minskning av produkter med giftiga kemikalier i förskolan och Miljö- och samhällsnämndens mål att bidra till minskat koldioxidutsläpp bland annat genom ökad cykeltrafik.

När det gäller cykeltrafiken så visar mät punkt Badhusparken att den minskat. Den relativt kalla sommaren och en vinter med mycket halka anges som högst troliga orsaker.

2.1.7 Ekonomisk hållbarhet

Långsiktigt mål:

I det ekonomiskt hållbara Östersund använder vi invånarnas gemensamma resurser på ett ansvarsfullt sätt. Kommunen, tillsammans med näringsliv och omgivande samhälle, skapar förutsättningar för hållbar utveckling. Östersunds kommun är en attraktiv arbetsgivare.

- Uppnådda (22 st)
- Uppnådda delvis (4 st)
- Ej uppnådda (10 st)
- Ej mätbara (1 st)

Totalt fanns 37 nämndsmål inom detta målområde och 26 har bedömts som uppnådda helt eller delvis. Positiva effekter av att målen uppfyllts är ökad befolkning, fler gästrätter och fler bostäder. Sjukfrånvaron i kommunorganisationen har också minskat som helhet.

De mål som inte uppfyllts handlar bland annat om planerat och akut underhåll där kostnaden inte kommer upp i målnivån. På Barn- och utbildningsnämnden har andelen behöriga förskollärare och lärare inte ökat som planerat. Kommunstyrelsens och Barn- och utbildningsnämndens mål om minskad upplevelse av stress är heller inte uppfyllda.

2.2 God ekonomisk hushållning

Kommunallagen anger att "Kommuner och landsting" ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det kan även uttryckas som att varje generation ska bära kostnaderna för den kommunala service som konsumeras. Ett krav enligt kommunallagen (KL 8:1) är också att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. För Östersunds del beslutade kommunfullmäktige i mars 2015 om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Enligt budget 2017 har Östersund följande långsiktiga mål för god hushållning av resurser:

- Kommunens totala inkomster, sett över två mandatperioder, är större än de totala utgifterna för att undvika att låneskulden ökar på lång sikt.
- Underhållet på kommunens fastigheter sker på ett sätt som inte försämrar värdet på dem.
- Sjukfrånvaron ska minska från 2014 års nivå som uppgick till 7,3 %.

Indikatorer fastställdes i samma beslut, bland annat att ekonomiskt resultat före extraordinära poster i relation till skatteintäkter, utjämning, statsbidrag och finansnetto har målvärdet 1 % 2017. Östersunds kommun redovisar i bokslutet ett resultat för 2017 på 1,8 %. Det innebär att det ekonomiska målet beträffande resultat är uppfyllt. Indikatorn "Kassaflöde före upplåning. Rullande 8 år bakåt i tiden från bokslut 2014" har efter fyra år en nivå på -128,6 mnkr. Utifrån definitionen Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapital minus investeringar i im- och materiella anläggningstillgångar. Indikatorn för sjukfrånvaron med målvärde 7,3 % har uppfyllts under 2017 då utfallet hamnade på 7,2 % för år 2017. Indikatorerna för akut och planerat underhåll ligger på 8 respektive 103 kr/kvm/år. Utfallet 2017 blev 15 respektive 69 kr/kvm/år.

Den sammanvägda bedömningen av graden av måluppfyllelse för kommunen är god eftersom merparten av målen har uppnåtts. Det är det akuta och planerade underhållet av fastigheter som är kommunens stora utmaning, vilket inte är av ringa betydelse då kommunen har stora värden i sina fastigheter. Kommunfullmäktige har beslutat att höja det årliga anslaget till fastighetsunderhåll med 4,4 mnkr årligen från 2018 tills en förhöjd nivå på 20 mnkr uppnås.

2.3 Kvalitet

Östersunds kvalitet i korthet - jämförelse med andra kommuner (KKiK)

Från och med år 2007 har Östersunds kommun deltagit i Kommunens Kvalitet i Korthet, ett projekt som drivs av Sveriges kommuner och landsting. Syfte är att genom ca 40 mått kunna jämföra kommunens kvalitet ur ett medborgarperspektiv med andra kommuner. 2017 deltog totalt 258 av Sveriges kommuner. Östersund visar goda resultat och ligger över medel i de flesta av måtten. Utifrån analys av resultaten jobbar kommunen vidare med förbättringar inom de olika områdena. Redovisning av resultaten finns på kommunens hemsida:

<http://www.ostersund.se/kommun-och-politik/kvalitet-och-resultat/kommunens-kvalitet-i-korthet.html>

Synpunkter

Medborgare/brukare kan lämna synpunkter i form av klagomål, beröm, tips/idéer. Medborgarna kan lämna synpunkter på olika sätt; genom kommunens hemsida, genom telefonsamtal, genom att fylla i en särskild blankett eller muntligt vid besök. Kundcenter registrerar alla synpunkter och har genom sitt system en överblick över att alla inkomna synpunkter hanteras. Synpunkter från

medborgare är viktiga för att bedriva ett ständigt förbättringsarbete inom kommunen. Inkomna synpunkter leder till övergripande åtgärder

För perioden 1 januari till och med den 31 december 2017 har kommunens verksamheter totalt fått in 1 730 synpunkter som registrerats. Det är fler än föregående år då 1 396 synpunkter registrerades. Det är främst klagomålen som har ökat i antal. Av de inkomna synpunkterna är det 171 beröm, 1 535 klagomål och 24 tips och idéer.

Antalet synpunkter, beröm och tips/idéer som registrerats skiljer i antal mellan de olika förvaltningarna. Tekniskförvaltning redovisar flest inkomna synpunkter och tips/idéer under perioden. Serviceförvaltningen registrerar flest beröm. Utifrån de olika användnings- och tillvägagångssätten i förvaltningarna är det svårt att dra några säkra slutsatser om vilka förbättringsåtgärder som bör prioriteras på övergripande kommunal nivå. Det är av stor vikt att goda exempel, tips och idéer fångas upp och sprids. Att det främst är klagomål som dokumenteras torde vara naturligt och är de som är viktigast att analysera i syfte att kunna föreslå förbättringsåtgärder.

	Klagomål	Beröm	Tips/Idé	Summa
Barn- och utbildningsnämnden	178	6		184
Kommunstyrelsen	68	4		72
Kultur- och fritidsnämnden	20	2	1	23
Miljö- och samhällsnämnden	103	31		134
Socialnämnden	96	5		101
US-Serviceförvaltningen	31	53		84
US-Teknisk förvaltning	672	52	23	747
Vård- och omsorgsnämnden	367	18		385
Summa	1 535	171	24	1 730

Miljö- och samhällsnämnden reviderar årligen sina servicedeklarationer i övrigt har ingen nämnd reviderat några servicedeklarationer år 2017, men servicedeklarationerna har följts upp inom vissa verksamheter. Under 2018 ska samtliga servicedeklarationer ses över.

2.4 Sammanfattning 2017

- Kommunen redovisar ett positivt resultat för 2017 med 67 mnkr. Resultatet enligt ursprunglig budget var 33 mnkr samtidigt som resultatet enligt augustiuppföljningen uppgick till 70,2 mnkr. Resultatet på 67 mnkr motsvarar 1,8 % av skatter, utjämning, generella statsbidrag och finansnetto.
- Underskott redovisas för Barn- och utbildningsnämnden, -8,1 mnkr. Vård- och omsorgsnämnden redovisade ett resultat på +0,1 mnkr och Socialnämnden landade på ett resultat på +8,4 mnkr.
- Investeringsnivån under 2017 uppgår till 327,5 vilket är 151,4 mnkr lägre än budget men högre än den historiska genomsnittliga nivån. Av investeringsbudgeten för 2017 har totalt under året 228,7 mnkr begärts ombudgeterats i samband med budgetuppföljningen i augusti och årsredovisningen.
- Befolkningen har ökat med 856 personer under året och uppgår den sista december 2017 till 62 601.

- Internbanken har via certifikat- och MTN-program lånat upp 5,0 miljarder kronor varav 4 705 mnkr har vidareutlånats till bolagen. 295 mnkr avser kommunens egen upplåning.
- Internbanken redovisar under 2017 ett positivt räntenetto inklusive finansiella omkostnader på 20,9 mnkr.
- Den 20 oktober 2017 bekräftades kommunens kreditbetyg, AA+ (med tillägget fortfarande positiv outlook). Bland kommunens styrkor omnämns den exceptionellt goda likviditeten samt kommunens starka finansiella resultat och styrning.
- Sjukfrånvaron under året uppgår till 7,2 %. Sjukfrånvaron har minskat med 0,9 procentenhet jämfört med 2016 och har minskat med 0,9 procentenheter för kvinnor och med 1,1 procentenheter för män.
- Koncernen Östersunds kommun redovisade ett resultat för 2017 uppgående till 366,2 mnkr (825,6). Det är främst Jämtkraft AB som bidrar till det höga resultatet och det bror på att det under 2017 inte varit samma behov av nedskrivningar av andelar i intresseföretag som tidigare år. Det stora överskottet 2016 härrör från Östersundshems försäljning av 1/3 av fastighetsbeståndet till Rikshem.
- Marknadsvärdet på pensionsmedelsförvaltningen uppgår vid utgången av 2017 till 774,2 mnkr. Pensionskapitalet tillsammans med årlig avkastning ska säkerställa att utbetalningar avseende pensionsintjänande före 1998 inte blir en belastning när utbetalningarna kulminerar år 2020-2025.

2.5 Framtidsbedömning

Efter några års snabb tillväxt råder högkonjunktur i svensk ekonomi. Sveriges kommuner och landstings bedömning är att den långa konjunkturuppgången i svensk ekonomi bryts 2019 och att högkonjunkturen övergår till ett läge med konjunkturrell balans i slutet av 2020. Inhemsk efterfrågan förväntas försvagas under 2019, men samtidigt blir utvecklingen i omvärlden något bättre vilket gynnar svensk export. Skatteunderlagets ökningstakt är nedreviderad. Det beror främst på att 2017 års lönesumma överskattades och att löneökningstakten har reviderats ned för hela avtalsperioden 2017–2019.

Sveriges befolkning ökar rekordsnabbt. Den största utmaningen är att befolkningen växer snabbt i yngre och äldre åldrar som har särskilt stora behov av kommunernas verksamheter. När ekonomin återgår till normal konjunktur kommer sysselsättningsökningen inte vara tillräcklig för att klara behovsökningarna och ännu mindre några kostnadsökningar utöver vad som följer av befolkningsutvecklingen. Den växande befolkningen och behovet av att renovera eller ersätta lokaler och anläggningar har inneburit kontinuerligt växande investeringar. Den utvecklingen fortsätter.

På vilket sätt kan Östersunds kommun hantera de ekonomiska förutsättningar som beskrivs ovan och som är hämtad från SKL:s cirkulär 18:5 och hur blir resultatet för Östersunds kommun? Östersund har redovisat positiva ekonomiska resultat de senaste åren, men marginalerna har minskat de senaste åren och för 2018 budgeteras ett resultat på 53 mnkr. En effekt av de svagare resultaten är att intäkterna inte räcker till kommunens investeringar. En annan är att det inte finns några reserver om de ekonomiska förutsättningarna försämras. Då krävs i stället snabbare effektiviseringar och sänkta kostnader Enligt budget 2018 uppgår investeringsnivån till högre belopp än vad som kan finansieras med egna medel. Ingen upplåning bedöms behöva ske 2018 då kommunen för närvarande har en god likviditet. För åren 2019–2020 bedöms ett behov av upplåning med 135 mnkr respektive år. Det innebär att kommunen kommer att ha en låneskuld på 525 mnkr vid slutet av 2020.

Den bild beträffande det ekonomiska läget i stort för Sveriges kommuner som beskrivs i SKL:s cirkulär 18:5 och SKL:s skrift, Ekonomirapporten, oktober 2017, överensstämmer bra med den

utveckling som beräknas ske för Östersunds kommuns ekonomi. Östersunds investeringar har under den senaste perioden varit högre än tidigare, även om det har varierat mellan åren. Men nu kommer det att behövas ännu större investeringar. Kombinationen av att vara en växande kommun och att ha äldre byggnader som behöver moderniseras och ersättas innebär ett investeringstryck som inte längre kan skjutas på framtiden. Förutom högre investeringar behöver Östersunds kommun också klara behov av verksamhet för fler barn, unga och äldre.

2.6 Omvärldsanalys

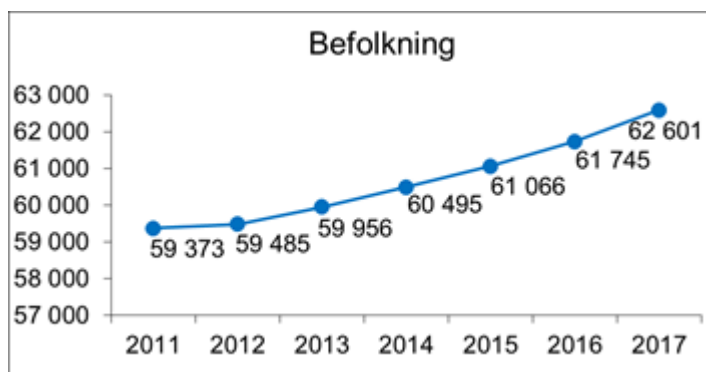
Arbetsmarknaden i länet

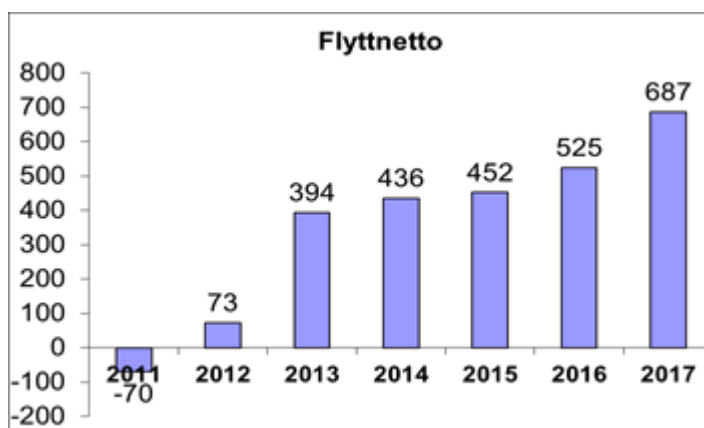
Den totala arbetslösheten i Jämtlands län har minskat från 7,5 % den 31 december 2016 till 7,2 % den 31 december 2017. Motsvarande siffror för riket är en minskning från 7,8 % 31 december 2016 till 7,5 % den 31 december 2017.

Enligt Arbetsförmedlingens senaste prognos är det gott om jobb i Jämtlands län. Det är framförallt inom branscherna hälsa och sjukvård samt utbildning som efterfrågan är störst. Även inom teknik och IT finns det efterfrågan. Sysselsättningen i länet väntas öka samtidigt som många pensionsavgångar i länet ska ersättas.

Befolkningen har ökat

Befolkningen i Östersunds kommun har ökat med 856 personer under 2017. Från 61 745 stycken invånare 2016 till 62 601 stycken 2017. Befolkningsökningen består av två delar. Dels ett positivt flyttnetto och dels ett positivt födelsenetto. Det är sjätte året i rad som befolkningen i kommunen ökar. Inte sedan 1970-talet har Östersunds kommun haft så stora befolkningsökningar per år. Antalet invånare är en faktor som i hög grad påverkar kommunens skatteintäkter och därmed de totala intäkterna.

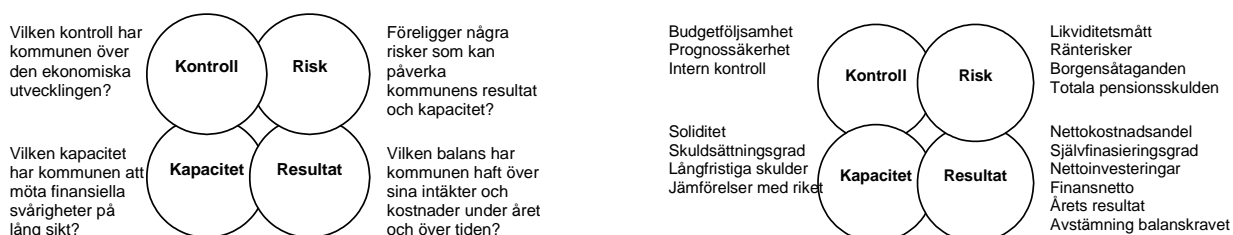
Bostadssituationen 2017

Bostadsbyggandet i Östersunds kommun går för högtryck. Många av de nästan 500 bostäder som beviljades bygglov under 2016 har färdigställts under året. Under 2017 beviljades sammanlagt bygglov för 236 bostäder. Av dessa var 79 lägenheter i flerbostadshus, bland annat Odensala ängar och Tallåsen. 80 villor, 10 parhus och 32 radhus beviljades bygglov. 35 lägenheter tillskapades genom ombyggnation av lokaler, vilket är en fördubbling gentemot 2016.

Under året har detaljplaner som möjliggör kring 165 nya bostäder antagits. Det är bland annat planer för radhus och lägenheter på Odenvallen, lägenheter på Frösön och villor i Hegled och Vålbacken,

2.7 Finansiell analys för kommunen

För att analysera kommunens finansiella ställning och utveckling används fyra perspektiv; resultat, kapacitet, risk och kontroll. Till dessa perspektiv finns femton olika nyckeltal kopplade. Med hjälp av nyckeltalen kan finansiella problem identifieras (se avsnitt 18 och 19).

1. Nettokostnadsandel

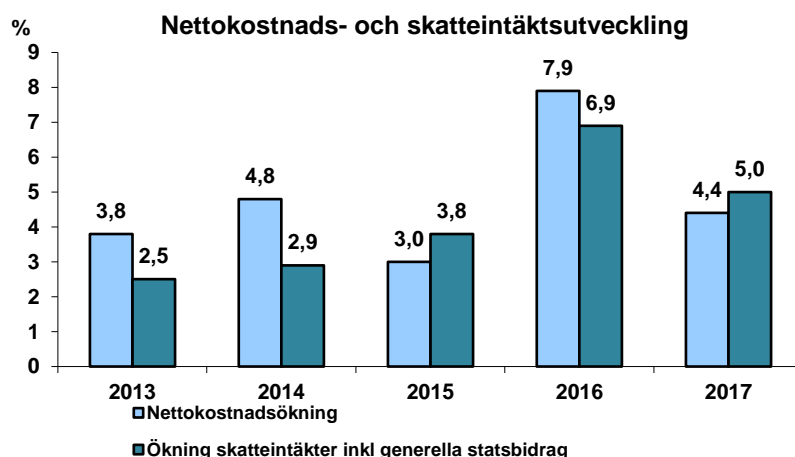
En grundläggande förutsättning för att uppnå och vidmakthålla god ekonomisk hushållning är att balansen mellan löpande intäkter och kostnader inklusive finansnetto är god. Ett mått på denna balans är nettokostnadsandelen som innebär att samtliga löpande kostnader inklusive finansnetto relateras till kommunens skatteintäkter. Om kommunen ska leva upp till kravet på

god ekonomisk hushållning enligt budget 2017 krävs en nettokostnadsandel som inte överstiger 99 %.

Av nedanstående tabell framgår att kommunen de senaste fem åren redovisat resultat som klarar nivån för god ekonomisk hushållning enligt detta nyckeltal (fram till och med 2016 var nivån 98 %). 2013 ingick återbetalda premier för sjukförsäkring (AFA-medel) med ca 50 mnkr. 2015 ingick återbetalning AFA med 25 mnkr, reavinst med 15 mnkr samt en nedskrivning på 8 mnkr. Under 2016 påverkades nettokostnaderna av en nedskrivning med 10 mnkr, kostnader för iordningsställande av HVB hem för ensamkommande barn 26,2 mnkr, kostnadsföring av miljösanering i exploateringsprojektet Storsjö Strand med 11 mnkr samt kostnadsföring av exploateringsprojektet Byggbar hållprocess med 6 mnkr.

2017 års nettokostnader har inte påverkats av några jämförelsestörande poster. Det fortsatt positiva finansnettot under 2017 bidrar till att kommunen når målet.

Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017
Verksamhet	92 %	94 %	93 %	94 %	95 %
Avskrivningar	5 %	5 %	5 %	5 %	4 %
Finansnettot	0 %	0 %	-1 %	-1 %	-1 %
Nettokostnadsandel	97 %	98 %	97 %	98 %	98 %

Nettokostnadsökningarna bör ligga i nivå med ökningen av skatteintäkterna för att en stabil ekonomisk utveckling ska uppnås. För 2013, 2014 och 2016 noteras klart högre ökning av nettokostnaderna jämfört med skatteintäkterna.

2. Nettoinvesteringar och självfinansieringsgrad

En hög självfinansieringsgrad innebär att finansiering av investeringarna kan ske utan upplåning eller utan att minska den befintliga likviditeten. 100 procent innebär att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under året, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringar och att kommunens finansiella handlingsutrymme stärkts.

Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017
Nettoinvesteringar	325	269	241	287	327
Finansiering:					

Via internt tillförda medel (kassaflöde)	241	216	248	260	252
Självfinansieringsgrad av investeringar %	74	80	103	91	77

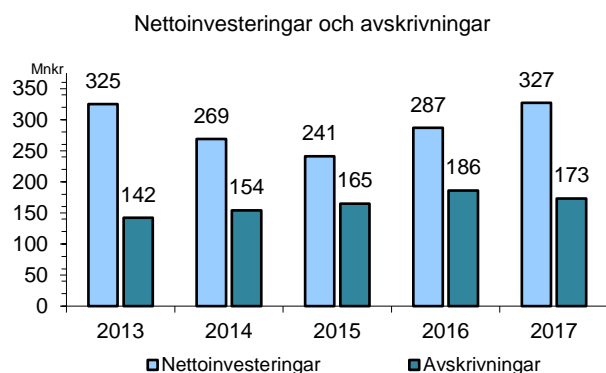
Årets resultat tillsammans med avskrivningsmedel och avsättningar skapar kassaflöden som används för finansiering av investeringar.

Investeringsnivåer som överstiger internt tillfört kassaflöde betyder ökad upplåning. Det glapp som redovisas ovan beträffande nettoinvesteringar och självfinansieringsgrad under perioden 2013-2017 har resulterat i en nyupplåning på 295 mnkr. 2017 har kommunen kunnat självfinansiera sina investeringar till 77 %. I det sammanhanget ska noteras att äskanden av ombudgeteringar från 2017 till 2018 på 228,7 mnkr har begärts i samband med budgetuppföljningen i augusti och årsredovisningen. Det vill säga budgeterade investeringar som inte genomförts 2017 och som flyttas till 2018.

3. Nettoinvesteringar i relation till avskrivningar

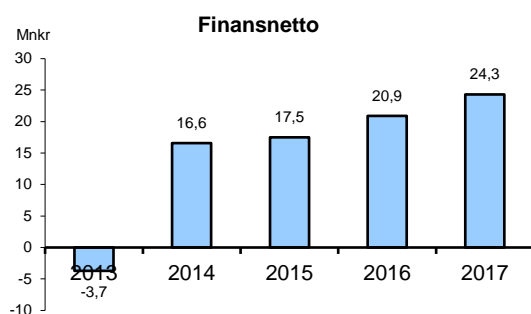
Nyckeltalet visar i vad mån kommunen reinvesterar i den takt som anläggningstillgångarna minskar i värde genom årliga avskrivningar. För att inte urholka kommunens anläggningsskapital bör nettoinvesteringarna minst ligga på samma nivå som avskrivningarna. Den senaste femårsperioden har nettoinvesteringarna överstigit avskrivningarna med 629 mnkr vilket innebär att kommunens anläggningsskapital ökat i samma utsträckning.

	2013	2014	2015	2016	2017
Nettoinvesteringar (Mnkr)	325	269	241	287	327
Avskrivningar (Mnkr)	142	154	165	186	173
Nettoinvesteringar/avskrivningar (%)	229	175	146	154	189

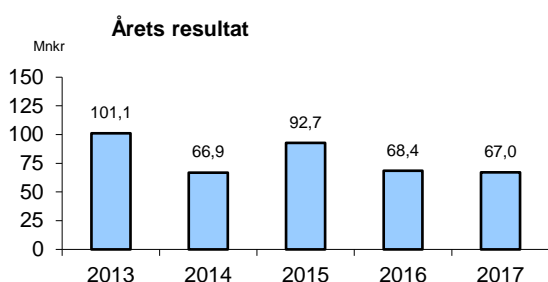

4. Finansnetto

Från Jämtkraft har under 2017 erhållits aktieutdelning från på 31,4 mnkr. Samma belopp har som aktieägartillskott överförts till koncernbolaget Rådhus AB. I övrigt består finansnettot främst av positivt räntenetto för internbanken, 24,4 mnkr och positivt resultat för pensionsmedelsförvaltningen på 12,0 mnkr.

5. Årets resultat

Ovanstående diagram visar att kommunen legat på en ganska jämn resultatnivå de senaste åren, avvikelserna 2013 och 2015 beror främst på återbetalning av AFA medel. Det visar även att kommunen uppfyllt kravet i kommunallagen att intäkterna ska överstiga kostnaderna.

Driftresultaten används för att finansiera den stora investeringsverksamheten.

6. Avstämning mot balanskravet

I kommunallagen beskrivs krav på god ekonomisk hushållning och balanskrav. Balanskravet är definierat så att intäkterna ska överstiga kostnaderna, det vill säga resultatet skall vara minst noll. I nedanstående beräkning har realisationsvinster som uppkommit i samband med försäljning av anläggningstillgångar frånräknats resultatet.

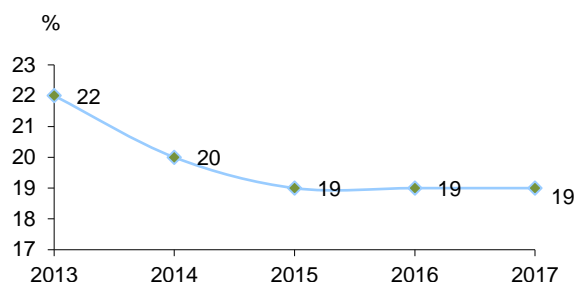
Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017
Årets resultat enligt resultaträkningen	101,1	66,9	92,7	68,4	67,0
Förändring RIPS-ränta	16,9				
Realisationsvinster	-2,2	-4,7	-15,4	-0,9	-0,2
Justerat resultat	115,8	62,2	77,3	67,5	66,8

7. Soliditet inklusive pensionsförpliktelse

Soliditeten beskriver den finansiella styrkan på lång sikt. Den anger hur stor del av tillgångarna som är självfinansierade med eget kapital. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har kommunen. Den långsiktiga trenden är mer intressant än förändring enstaka år.

I nedanstående beräkning av soliditeten har ansvarsförbindelse avseende pensionsförpliktelser reducerat det egna kapitalet.

Soliditet inkl pensionsförpliktelse

Internbanksverksamheten i form av upplåning på kapitalmarknaden och vidareutlåning till kommunens bolag, fortsätter att medföra en försämring av soliditeten. Ökad omslutning på balansräkningen medför nämligen att det egna kapitalets relativa andel av tillgångarna minskar. Om Internbanksverksamheten exkluderas under 2017 skulle soliditeten ligga på 39 %, vilket är högre än de 32 % kommunen hade 2012 (sista året innan internbankverksamheten påbörjades). Det innebär alltså att trots att det officiella måttet på soliditet har minskat, har den egentliga finansiella styrkan ökat de senaste åren.

8. Internbank och långfristiga skulder

För att erhålla bra villkor på upplåningen har kommunen hos ratinginstitutet Standard & Poor's genomgått en kreditbedömningsprocess och erhållit rating AA+ som är den näst högsta som utdelas. Den 22 april 2017 reviderade kommunens rating från stabil till positiv. Den 20 oktober 2017 bekräftade Standard & Poor's ratingen.

Motivering från ratinginstitutet var:

- Exceptionellt god likviditet
- Mycket stark ekonomi
- Extremt förutsägbart och stöttande ramverk för kommunsektorn
- Måttlig skuldnivå
- Kommunens starka finansiella resultat och styrning utgör ytterligare stöd för ratingen

Kommunen har på kapitalmarknaden etablerat två marknadsprogram, dels 1 miljard i certifikatprogram dels 5 miljarder avseende MTN-lån. Totalt har under 2017 upplånats 1 000 mnkr via certifikatprogrammet och 4 000 mnkr via MTN-programmet. Av denna lånesumma har 4 705 mnkr vidareutlånats till Jämtkraft AB, Östersundshem AB, Östersunds Rådhus AB samt Östersunds Sport- och Eventarena AB.

Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017
Långfristiga skulder inkl upplåning via internbank	1 940	3 008	4 000	4 700	5 000
Varav utlåning till bolag	1 700	2 750	3 650	4 405	4 705
Varav kommunens låneskuld	240	258	350	295	295

Resultat för internbank.

Resultatet för internbanken 2017, det vill säga skillnaden mellan kostnadsräntor för inlåning inklusive kostnader för rating mm minskat med ränteintäkter från utlåning till bolag uppgår till totalt 20,9 miljoner kronor.

Kreditlöften

Kommunen har per 31 december 2017 kreditlöften på totalt 900 miljoner kr.

9. Skuldsättningsgrad

Den del av tillgångarna som är finansierade med främmande kapital brukar benämnas skuldsättningsgrad. Balansräkningens totala skuldsättningsgrad för 2017, exklusive upplåning internbank för vidareutlåning, har ökat med 1 %-enheter 2017.

	2013	2014	2015	2016	2017
Total skuldsättningsgrad	37 %	37 %	39 %	38 %	39 %
- varav avsättningsgrad (pensioner)	16 %	16 %	15 %	15 %	14 %
- varav avsättnings-grad, övrigt	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %
- varav kortfristig skuldsättningsgrad	14 %	14 %	16 %	16 %	18 %
- varav långfristig skuldsättningsgrad	6 %	6 %	8 %	6 %	6 %

Risk och kontroll

10. Likviditet ur ett riskperspektiv

Likviditet	2013	2014	2015	2016	2017
Likvida medel	276	130	324	327	362
Likviditetsdagar ¹⁾	25	11	28	26	32
Balanslikviditet ²⁾	85 %	54 %	80 %	71 %	66 %

1. Antal dagar som de likvida medlen vid resp. årsskifte räcker för kommunens utbetalningar för 2017 uppgick de genomsnittliga utbetalningarna/dag till 11,3 mnkr (12,6 för 2016).

2. Med balanslikviditet avses omsättningstillgångar/kortfristiga skulder.

Vid svårigheter på kapitalmarknaden kan kreditlöften, som beskrivs ovan samt checkräkningskredit på 700 mnkr, utnyttjas.

11. Räntor/ränterisker

Omfattning

Kommunens internbank har 2017-12-31 har 400 mnkr säkrade via ränteswappar. 300 mnkr avser en ränteswap upptagen i november 2017 för ett nytt lån till Östersundshem AB som önskade ett lån med fast ränta från internbanken. Övriga 100 mnkr avser kommunens egna upplåning. Under 2017 har en ränteswap på 140 mnkr som avsåg kommunens upplåning förfallit.

Säkrad risk

Den säkrade risken utgörs av variabiliteten i framtida räntebetalningar på grund av förändringar i basräntan (STIBOR 3 M).

Säkrad post

Framtida betalningar av rörlig ränta hänförliga till:

- befintlig skuld om 100 mnkr fram till 2022-01-25, räntan för internbanken kommer inte fram till datum enligt ovan att överstiga 2,42 % + marginal

- befintlig skuld om 300 mnkr fram till 2022-11-23, räntan för internbanken kommer inte fram till datum enligt ovan att överstiga 0,35 % + marginal

- Säkringsinstrument

Ränteswapp, startdatum 2012-01-25, 100 mnkr, genom vilken kommunen erhåller STIBOR 3 M och betalar 2,42 % fram till 2022-01-25.

Ränteswapp, startdatum 2017-11-29, 300 mnkr, genom vilken kommunen erhåller STIBOR 3 M, och betalar 0,35 % fram till 2022-11-29.

Bedömning av säkringsförhållandets effektivitet

Räntesäkringarna följer i enlighet med kommunens finanspolicy. Jämtkraft AB lånar i kommunens internbank rörliga pengar och hanterar sin ränterisk. Anledningen till detta är att de själva ska kunna hantera sin egen totala risk, inklusive prisrisker på el och valutarisker.

12. Borgensåtagande

Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017
Borgensåtagande	1 743	1 561	1 477	646	437

Kommunens borgensåtagande har minskat med 209 mnkr mellan åren 2016 och 2017. Varav kommunägda bolag -190 mnkr, bostadsrättsföreningar -18 mnkr och övriga borgensåtaganden - 1 mnkr.

Drygt 50 % av kommunens borgensåtaganden avser borgen gentemot de kommunägda företagen och uppgår till totalt 220 mnkr (410). Minskningen beror på att strategin att bolagens upplåning huvudsakligen ska ske via kommunens internbank följs. Någon risk anses ej föreligga för borgen gentemot kommunägda företag.

Borgensansvar gentemot bostadsrättsföreningar samt kooperativ äldreboende uppgår till 2017 mnkr (232). Flera bostadsrättsföreningar har under året bytt borgen mot pantbrev i fastigheter. Någon risk för nytt borgensinfrående bedöms inte föreligga i nuläget.

Övrig borgen avser borgensansvar gentemot idrottsföreningar, samlingslokaler samt kommunalt förlustansvar och uppgår till totalt 3 mnkr (4). Någon större risk anses ej föreligga för dessa åtaganden.

13. Kommunägda företag –risker och möjligheter

Mnkr	2013	2014	2015	2016	2017
Koncernens resultat	102,5	126,5	177,8	825,6	366,2
Kommunens resultat	101,1	66,9	92,7	68,4	67,0

Kommunkoncernens resultat uppgår till 366,2 mnkr. Resultatet ligger över tidigare års resultat och beror på minskat nedskrivningsbehov i Jämtkraft koncernen. Det höga resultatet 2016 härrör från Östersundshem ABs försäljning av 1/3 av sitt fastighetsbestånd till Riskhem. Enskilda förklaringar till koncernens resultat framgår av avsnittet sammanställd redovisning.

Soliditeten för kommunkoncernen uppgår till 41 %, vilket är samma nivå som föregående år.

Det bör betonas att marknadsvärdet för både Jämtkraft AB och Östersundshem AB överstiger de värden som framgår av balansräkningen.

14. Pensionsåtagande

Mnkr (inkl löneskatt)	2013	2014	2015	2016	2017
Avsättning till pensioner (i balansräkningen)	629	642	654	662	674
Pensionsförpliktelse äldre än 1998 (inom linjen)	1 312	1 222	1 146	1 070	1 027
Totala pensionsåtagande	1 941	1 864	1 800	1 732	1 701

Ovan redovisas de totala åtagandena som finns för pensionsåtaganden. Det största åtagandet avser pensionsförpliktelser som är intjänade före 1998, 1 483 mnkr.

15. Förvaltning av pensionsmedel

I enlighet med rekommendation nr 7.1 från Rådet för kommunal redovisning ska redovisning ske av kommunens pensionsmedelsförvaltning grundad på nedanstående uppgifter. Som framgår nedan finns finansiella placeringar uppgående till 692 mnkr som avser det bokförda värdet samtidigt som marknadsvärdet på pensionsportföljen uppgår till 774 mnkr.

Mnkr (inkl löneskatt)	2013	2014	2015	2016	2017
Avsättning för pensioner	629	642	654	662	674
Ansvarsförbindelse	1 312	1 222	1 146	1 070	1 027
Totala ansvarsförpliktelser	1 941	1 864	1 800	1 732	1 701
Finansiella placeringar	-474	-660	-671	-680	-692
SUMMA ÅTERLÅN	1 476	1 204	1 129	1 052	1 009

För att klara av den ökade belastning som sker i kommunens ekonomi när utbetalningarna av pensionerna ökar har kommunen ursprungligen 2011 avsatt 433 mnkr, 2014 avsattes ytterligare 172 mnkr. Totalt har 605 mnkr placerats i pensionsmedelsförvaltning. Avkastningsmålet från starten 2011 fram till och med 2014 var att pensionsfonden skulle ge en avkastning på reall 1 procent, dvs 1 % + inflation. Portföljen steg under den perioden med 22 % och avkastningsmålet för motsvarande period var dryga 5 %. Utifrån detta gjordes bedömningen att höja avkastningsmålet från och med 2015 till en avkastning på 2 procent reall (KPI + 2 %). Ett extremt lågt ränteläge har försämrat möjligheten för avkastning, men en förhållandevis stark börs har hållit uppe portföljens värde. Totalt på helåret steg portföljen med 31,6 mnkr, motsvarande 4,2 %. Avkastningsmålet för 2017 var 3,92 %.

Nedan redovisas marknadsvärdet på pensionsmedelsportföljen den 31 december 2017.

	Marknadsvärde (mnkr)	Andel %
Aktier, Sverige	167,3	21,6
Aktier, Utland	103,5	13,4
Alternativa placeringar	73,2	9,5
Räntebärande värdepapper, Sverige	412,8	53,3
Likvida medel, Notariekonto	15,9	2,2
Total portfölj	774,2	100,0

Sedan starten av kapitalförvaltningen 2011 har marknadsvärdet på pensionsfonden ökat med 169 mnkr.

16. Prognossäkerhet och budgetföljsamhet

Budgetföljsamheten är ett mått på kommunens finansiella kontroll. En god prognossäkerhet tillsammans med god budgetdisciplin medför att behoven av buffertar minskar. Genom en god

prognossäkerhet har kommunen också lättare att korrigera eventuella svackor i ekonomin på kort sikt. Jämfört med budgetuppföljningen per augusti 2017 har nämndernas resultat totalt försämrats med 13,6 mnkr. De största försämringarna i utfall jämfört med prognos återfinns i Barn- och utbildningsnämnden (-14,3), Vård- och omsorgsnämnden (-10,8 mnkr) och Utförarstyrelsen Teknisk förvaltning (+6,7 mnkr). I övrigt är det mindre avvikelser mellan prognos och utfall på övriga nämnder. Prognossäkerheten behöver förbättras i vissa nämnder för att ge bättre förutsättning för styrning av verksamheten.

	Bokslut 2017	Prognos 2017-08-31
Utförarstyrelsen/Serviceförvaltningen	2,5	1,0
Utförarstyrelsen/Teknisk förvaltningen	8,6	1,9
Barn- och utbildningsnämnden	-8,1	6,2
Miljö- och samhällsnämnden	1,3	1,0
Vård- och omsorgsnämnden	0,1	10,9
Kommunstyrelsen/KLF	17,3	18,6
Kommunstyrelsen/Lönebuffert	0,0	0,0
Kommunstyrelsen/ LSS	6,0	6,0
Revision	0,8	0,3
Kultur- och fritidsnämnden	0,7	0,5
Socialnämnden	8,4	5,7
Valnämnden	0,0	0,0
Överförmyndarnämnden	1,7	0,8
SUMMA resultat, nämnder	39,3	52,9
Finansförvaltning	27,7	17,3
SUMMA	67,0	70,2

17. Känslighetsanalys

Händelser	Bokslut 2017
Ränteförändring med 1 % på låneskulden	3,0
Ränteförändring med 1 % påverkar ränteintäkterna med	3,6
Löneförändring med 1 % inklusive PO samtlig personal i kommunen	22,6
Bruttokostnadsökning med 1 %	44,4
Förändrad utdebitering med 1 kr	136,0
Förändring av befolkningen i kommunen, 100 personer	5,6
10 heltidstjänster (29 200 kr/månad) inklusive PO	4,8

I ovanstående sammanställning redovisas hur ett antal faktorer påverkar kommunens ekonomi. Beräkningarna baseras på uppgifter per 2017-12-31.

19. Sammanfattande kommentarer

Redovisningens och den finansiella analysens syfte är att identifiera problem. Följande problem och positiva faktorer som kan härledas ur den finansiella analysen är viktiga att lyfta fram.

1. Resultatet för 2017, 67 mnkr, innebär ett resultat som är 34 mnkr bättre än ursprunglig budget. Resultatet innebär att kravet på god ekonomisk hushållning i ett finansiellt perspektiv uppfylldes.
2. Investeringsnivån översteg perioden 2013 – 2017 befintligt utrymme för självfinansiering. En hög investeringsnivå kräver upplåning och medför dessutom ökade avskrivningskostnader. 2017 har kommunen kunnat självfinansiera sina investeringar till 77 %. I det sammanhanget ska noteras att äskanden av ombudgeteringar från 2017 till 2018 på 228,7 mnkr har begärts i samband med budgetuppföljningen i augusti och årsredovisningen. Det vill säga budgeterade investeringar som inte genomförts 2017 och som flyttas till 2018.

3. Pensionsmedelsförvaltningen har vid 2017 års utgång ett marknadsvärde på 774,2 mnkr. Under 2017 steg marknadsvärdet med 31,6 mnkr, en ökning med 4,2 % vilket klart överstiger avkastningsmålet. Ett extremt lågt ränteläge försämrar möjligheten till avkastning.

4. Den 20 oktober 2017 bekräftades kommunens kreditbetyg, AA+ (med tillägget fortfarande positiv outlook). Den goda ratingen gör att kommunen erhåller bra villkor på upplåningen samt visar på att kommunen har en god finansiell ställning.

2.8 Driftredovisning

Driftredovisning	Kommunbidrag	Intäkter	Kostnader	Resultat
Barn- och utbildningsnämnd	1 164,3	153,5	-1 325,9	-8,1
KS/Kommunledningsförvaltning	522,3	81,2	-586,3	17,2
Kultur- och fritidsnämnd	155,5	29,6	-184,4	0,7
Miljö- och samhällsnämnd	134,9	54,8	-188,4	1,3
Revision	2,7	0,0	-1,9	0,8
Socialnämnd	294,1	127,6	-413,3	8,4
US/Serviceförvaltningen	0,0	262,6	-260,1	2,5
US/Teknisk förvaltning	24,2	644,9	-660,5	8,6
Valnämnd	0,0	0,0	0,0	0,0
Vård- och omsorgsnämnd	1 371,9	192,3	-1 564,1	0,1
Överförmyndare	7,6	5,6	-11,5	1,7
KS-Lönebuffert	0,0	0,0	0,0	0,0
KS-Central buffert LSS	6,0	0,0	0,0	6,0
<i>Summa verksamhet</i>	<i>3 683,5</i>	<i>1 552,1</i>	<i>-5 196,4</i>	<i>39,2</i>
Finansiering	-3 683,5	4 494,4	-783,1	27,8
Årets resultat	0,0	6 046,5	-5 979,5	67,0

2.9 Investeringsredovisning

Mnkr	Budget 2017	Inkomster	Utgifter	Netto-investering	Budget-avvikelse
Barn- och utbildningsnämnden	8,5		9,9	9,9	-1,4
KS/Kommunledningsförvaltningen	13,5	0,2	6,3	6,1	7,4
Kultur- och fritidsnämnden	37,7		31,3	31,3	6,4
Miljö- och samhällsnämnden	48,2		42,7	42,7	5,5
Socialnämnden	1,2		0,6	0,6	0,6
US/Serviceförvaltningen	4,3		4,3	4,3	0,0
US/Teknisk förvaltning	357,5	0,1	225,9	225,8	131,7
Vård- och omsorgsnämnden	8,0		6,8	6,8	1,2
SUMMA	478,9	0,3	327,8	327,5	151,4

Större investeringsprojekt Mnkr	Budget 2017	Utfall 2017	Total kostnad	Total budget
Förskola Remonthagen	24,6	15,8	37,1	42,0
Förskola Jägarvallen	44,8	22,4	25,9	47,0
Samlokalisering Teknisk förvaltning	10,0	0,8	0,8	25,0
Orrvikenskolan	35,0	1,2	13,0	35,0
Furulund etapp 2 ²	10,5	3,0	3,5	10,5
PC-skolan/Körfältsskolan ²	15,0	2,0	2,3	90,0
Storsjöteatern ¹	68,0	83,6	83,6	85,0

Större investeringsprojekt Mnkr	Budget 2017	Utfall 2017	Total kostnad	Total budget
Otc- Krondikesvägen ²	37,0	6,9	6,9	37,0
Österäng, anpassning ²	10,0	4,7	4,7	20,0
Solliden, anpassning ²	32,0	0,2	0,2	22,0
Modulhus – Liljevägen Brunflo ²	13,0	0,4	0,4	13,0
Bostäder maa befolkningstillväxt ¹	10,4	3,6	3,6	10,4
Näs vattenverk ²	19,0	0,2	0,4	19,0
Membranfilter, VA ²	175,3	3,4	5,1	260,0
VM 2019, entré, parkering övr investeringar ²	8,5	6,2	6,2	32,0
Sporthallen ²	12,0	10,8	116,5	131,0
Viadukt Söder ¹	18,5	15,9	49,4	52,5

¹ Färdigställda investeringar

² Ej färdigställda investeringar

2.10 Exploateringsredovisning

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Resultat
Budget	24,0	-32,2	12,0
Utfall	27,2	-19,9	12,6
Avvikelse	3,2	12,3	0,6

Mnkr	Inkomster	Utgifter	Resultat
Översiktsplan Söder	0,0	0,0	0,0
Industriområde Torvalla A4	0,0	0,0	1,0
Utredningskostnad Storsjö strand	0,5	6,0	0,0
Sikvägen Mjälle	0,0	0,0	0,0
Torvalla T2F, Frostmästarvägen	0,0	0,4	0,3
Odenskog	0,0	0,0	0,0
Sjömon	0,4	-0,1	0,8
Tomter i avslutade projekt	3,1	-1,0	2,0
Torvalla T1C, Falkfångarvägen	7,2	-4,1	1,5
Industriområde norr om Hägnvägen	1,6	-0,1	0,0
Remonthagen	0,4	-2,8	1,5
Brittsbo	8,2	-0,7	1,0
Torvalla A2 Brosslarvägen	0,0	-0,2	0,0
Blomstergården	0,2	-1,2	0,0
Skjutbanan 1 och 7	0,0	0,0	0,0
Mickel Ers 1	0,4	-0,2	0,0
Kardemumman	0,0	0,0	0,0
Stadsdel Knytta	0,0	0,0	0,0
Ope 7:1	0,0	0,0	0,0
Mosebacken	0,0	-0,4	0,0
Hjälmtorpet	0,0	-0,2	0,0
Midskogen- Datahallar	0,0	-0,4	0,0
Odenvallen – Skanska	0,0	0,0	0,0
Odensala Ängar	5,1	-0,5	4,5
Biblioteksgatan- Diös	0,0	0,0	0,0
Stadsdel Frösö Park	0,0	-0,6	0,0
Karlslund 3:4	0,0	0,0	0,0
Skogsmon etapp två	0,0	-0,1	0,0
G III:s torg	0,0	-0,4	0,0
Tanken 1	0,0	0,0	0,0
Skogsvaktaren	0,0	-0,2	0,0
Förvärv Tand 2:192	0,0	0,0	0,0

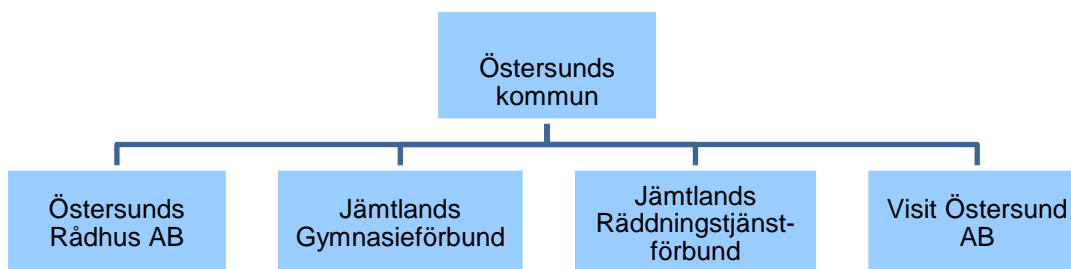
2.11 Finansiell analys av sammanställd redovisning

Syftet med sammanställd redovisning

Östersunds kommun bedriver verksamhet i förvaltnings- och bolagsform. Syftet med den sammanställda redovisningen är att ge en samlad bild över kommunens ekonomiska ställning, åtaganden och resultat. Våra intressenter ges därmed möjlighet att bedöma helheten oavsett val av verksamhetsform.

Koncernstruktur

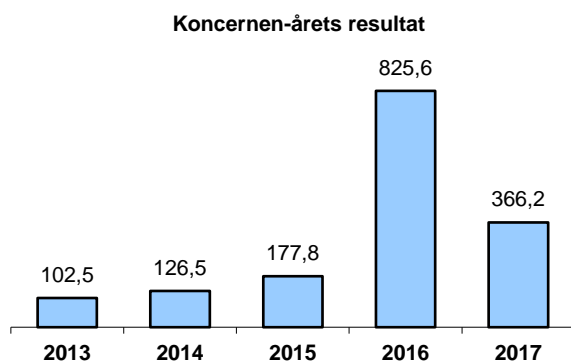
Den sammanställda redovisningen är uppbyggd utifrån moderbolaget Östersunds kommun, det helägda koncernbolaget Östersunds Rådhus AB, Jämtlands Gymnasieförbund (62 %), Jämtlands Räddningstjänstförbund (26,86 %) och Visit Östersund AB (49 %).

Resultat

Resultat för koncernen 2017 är 366,2 mnkr (825,6). Det är främst Jämtkraft som bidrar till det goda resultatet. Det extremt höga resultatet 2016 härrör från Östersundshems försäljning av 1/3 av lägenhetsbeståndet till Rikshem.

Utifrån ägardirektivens krav på räntabilitet, resultatkrav, soliditet med mera kan det konstateras att resultat och utveckling till största delen är förenliga med mål ställda av ägaren.

2013 innehåller en jämförelsestörande kostnad på 18,6 mnkr och jämförelsestörande intäkter på 55,3 mnkr. 2015 års resultat innehåller en jämförelsestörande kostnad på 0,3 mnkr och en jämförelsestörande intäkt på 41,1 mnkr.

I tabellen visas hur koncernens resultat uppkommit.

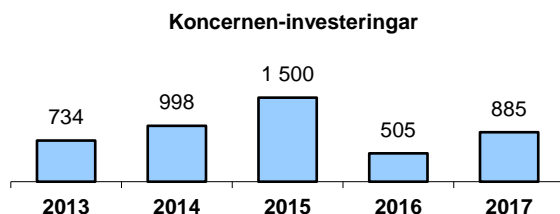
	Ägd andel	Redovisat resultat	Koncernen resultat
Östersunds kommun	100 %	67,0	67,0
Östersunds Rådhus AB koncernen	100 %	17,0	17,0
Jämtkraft AB koncernen	98 %	284,0	288,1
Jämtlands Gymnasieförbund	62 %	1,4	0,9
Visit Östersund	49 %	0,1	0,0
Jämtlands Räddningstjänst	26,9 %	1,9	0,5
Sammanlagt resultat			373,5
Koncernresultatpåverkande poster			
Utdelning från Jämtkraft till kommunen			-31,4
Aktieägartillskott Östersunds Rådhus AB			31,4
Avskrivning övervärde, köp av aktier Jämtkraft			-7,3
Koncernresultat – Östersunds kommun			366,2

Låneskuld

Koncernens långfristiga skulder har ökat med 107 mnkr från 5 177 till 5 284 mnkr. Det är Östersundshem som står för ökningen som är en naturlig följd av den ökade nyproduktion av bostäder som bedrivs.

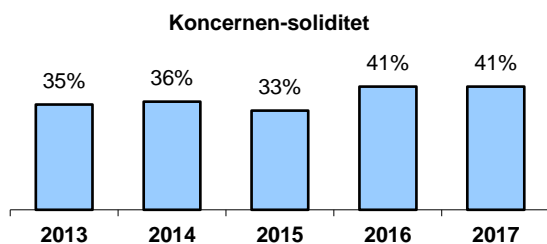
Investeringsnivå

Koncernens nettoinvesteringar har ökat från föregående år. Av koncernens redovisade investeringar på 885 mnkr är 655 mnkr i materiella anläggningstillgångar, 5 mnkr i immateriella anläggningstillgångar och 225 mnkr finansiella anläggningstillgångar.

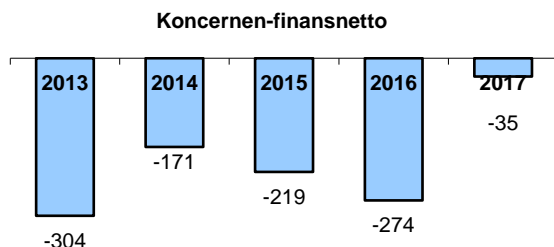
Soliditet

Koncernens soliditet uppgår till 41 %, vilket är samma nivå jämfört med föregående år.

Finansnetto

Koncernens finansnetto har förbättrats mot föregående år vilket den största förändringen är minskat behov av nedskrivning av andelar i intresseföretag och lägre räntekostnader på lån.

Östersunds Rådhus AB

Östersunds Rådhus AB ägs av Östersunds kommun till 100 %. Bolaget ägs av kommunen för att kommunen ska kunna tillämpa gällande lagstiftning kring kommunala koncernbidrag. Bolaget har en aktiv roll i samordningen av de kommunala bolagen i syfte att uppnå ett optimalt resursutnyttjande, samordning av verksamheterna inom kommunkoncernen samt effektivt och offensivt bidra till att förstärka kommunens strategiska tillväxtområden.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2017	2016
Nettoomsättning	1 071,0	986,4
Rörelseresultat	816,2	734,4
Resultat efter finansiella poster	807,7	713,4
Lämnat koncernbidrag	0,0	0,0
Årets resultat	807,7	704,6
Balansomslutning	10 545,2	2 822,4
Eget kapital	3 658,6	1 095,3

Ekonomiska mål och riktlinjer

Årets resultat för koncernen uppgår till 807,7 mnkr (704,6 mnkr). För moderbolaget uppgår resultatet till 13,2 mnkr (41,4 mnkr). Moderbolaget har optimerat skattesitsen i kommunkoncernen genom balansering av underskott med koncernbidrag om sammanlagt 22,3 mnkr, allt enligt ägardirektiv. Till Östersundshem har återförts aktieägartillskott uppgående till 17,4 mnkr. Från ägaren Östersunds kommun har erhållits aktieägartillskott om 31,4 mnkr. Bolaget har uppfyllt de ägardirektiv som erhållits, både vad gäller verksamhets- och ekonomiska mål.

Viktiga händelser

- I en del av ägarstyrningen har bolaget haft regelbundna träffar med dotterbolagen, då verksamhet, resultat med mera diskuterats med respektive bolagsledning och styrelseordförande.
- Den 29 december genomfördes en kvittningsemission där Östersunds Rådhus AB erhöll Östersunds kommuns aktier i Jämtkraft AB och Östersunds kommun erhöll aktier genom en nyemission i Östersunds Rådhus AB motsvarande kommunens värde på aktierna i Jämtkraft AB, 588 200 tkr.

Jämtkraft AB

Jämtkraft ägs till 98 % av Östersunds Rådhus AB. Resterande 2 % ägs till 1 % av Åre kommun och Krokoms kommun äger 1 %. Jämtkraft med dotterbolag producerar, distribuerar och säljer elenergi och värme. Koncernen erbjuder även energiförvaltning och externa tjänster. Sedan 2013 levererar koncernen även tjänster inom drift, underhåll och ekonomi till vindkraftsparker.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr (koncernen)	2017	2016
Nettoomsättning	4 896,2	4 259,2
Rörelseresultat	455,6	403,5
Finansnetto	-51,3	-278,9
Resultat efter finansiella poster	404,3	124,6
Skatt	-110,3	-64,3
Årets resultat	294,0	60,3
Balansomslutning	7 776,4	7 621,4
Eget kapital*	2 565,5	2 445,4

*Eget kapital hänförligt till moderföretaget aktieägare

Ekonomiska mål och riktlinjer

Jämtkraft koncern redovisar ett resultat på 294 mnkr för 2017. Bolaget har för 2017 uppfyllt fastställt ekonomiskt mål i ägardirektiven gällande soliditeten men inte vad gäller räntabiliteten. Räntabiliteten har ökat jämfört med föregående år på grund av stigande elpriser och minskat behov av nedskrivningar i andelar i intressebolag avseende vindkraft, men har inte kommit upp i 10 % i snitt under de senaste rullande 48 månaderna.

Mål	Ägar-direktiv	Utfall 2017	Snitt 48 månader	Utfall 2016
Soliditet snitt 48 månader	25-45 %	33,0 %	30,8 %	32,1 %
Räntabilitet snitt 48 månader	10 %	15,3 %	7,8 %	4,4 %

Viktiga händelser

- Varmare och blötare än normalt, stigande priser på fossila bränslen och utsläppsätter, implementering av energiöverenskommelsen och högkonjunktur i många branscher kan sammanfatta 2017.
- Förutsättningarna för svensk kärnkraft och vattenkraft har förbättrats i och med implementeringen av energiöverenskommelsen vilket bland annat inneburit att skattelättnader har införts och för kärnkraften har även regler för investeringsfonden förbättrats ur kärnkraftsägarnas synpunkt.

- För Jämtkrafts del har de stigande priserna på el och elcertifikat inneburit bättre betalt för den el som produceras och därmed bättre lönsamhet. Värdering av koncernens tillgångar sker enligt koncernens värderingspolicy och visar inga behov av nedskrivningar under 2017 som en följd av de stigande marknadspriserna.
- När det gäller utbyggnad av förnyelsebar elproduktion saknas endast 8 TWh jämfört med målet 46,4 TWh till år 2030 inräknat planerade utbyggnadsprojekt.
- Som ett led i att effektivisera bolagshanteringen inom koncernen har Åre Fjärrvärme AB, Kyrkberget Vindkraft AB, Jämtlands Mineral AB och Jämtlandskraft AB fusionerats in i Jämtkraft AB under 2017.

Personal (koncernen)	2017	2016
Antal tillsvidareanställda	395	401
kvinnor	113	118
män	282	288
Kvinnor i %	29	28
Män i %	71	72

Östersundshem AB

Östersundshem AB är ett dotterföretag som ägs av Östersunds Rådhus AB till 100 %, som i sin tur är helägt av Östersunds kommun. Bolagets och dess dotterföretags verksamhet är att Östersundshem ska vara en aktiv aktör på bostadsmarknaden i Östersunds kommun genom att bygga, förvärva, förvalta och sälja bostäder.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2017	2016
Nettoomsättning	276,3	983,1
Rörelseresultat	41,5	750,6
Finansnetto	-5,1	-9,6
Resultat efter finansiella poster	36,4	740,9
Koncernbidrag och övriga bokslutsdispositioner	-22,3	-67,4
Skatt	0,8	0,0
Årets resultat	14,9	673,5
Balansomslutning	2 050,0	2 131,2
Eget kapital	1 358,5	1 325,7

Ekonomiska mål och riktlinjer

Det redovisade resultatet före skatt och bokslutsdispositioner uppgår till 36,4 mnkr (740,9 mnkr). Av det redovisade resultatet för 2017 har 22,3 mnkr överförts till Östersunds Rådhus AB som koncernbidrag. Östersunds Rådhus AB återför till Östersundshem 17,5 mnkr som aktieägartillskott.

Bolaget har för 2017 uppfyllt fastställda ekonomiska mål i ägardirektiven gällande soliditet. Vad avser direktavkastning redovisas 3,7 % för år 2017. Målet är att nå 5,5 % till år 2020 och 7 % till 2025.

Mål	Ägar- direktiv	Utfall 2017	Utfall 2016
Soliditet	>20,0%	66,3 %	62,2 %
Dir.avkastn år 2020	= 5,5 %	3,7 %	6,2 %
2025	= 7,0 %	3,7 %	6,2 %

Viktiga händelser

- Del av marken på Tallåsen har sålts till Brf Fjällblicken i Östersund och 10 tomter har sålts på Remothagen för uppförande av kedjehus. Försäljningen av tomerna fortsätter under 2018.
- Under 2017 har ytterligare två hus på Remonthagen färdigställts samt tre hus på Tallåsen.
- Under 2017 togs beslut om att från och med den första februari 2018 inleda ett 18 månader långt test med förkortat arbetstid, 6 timmar per dag i stället för 8 timmar.

Personal	2017	2016
Antal tillsvidareanställda	57	57
kvinnor	22	21
män	35	36
Kvinnor i %	39	37
Män i %	61	63

Östersunds Sport- och Eventarena AB

Östersunds Sport- och Eventarena AB är ett dotterföretag som ägs av Östersunds Rådhus AB till 100 %, som i sin tur är helägt av Östersunds kommun. Ändamålet med bolagets verksamhet är att äga, förvalta och driva evenemangs- och fotbollsarena i stadsdel Norr i Östersund.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2017	2016
Nettoomsättning	3,9	3,2
Rörelseresultat	-0,7	0,1
Resultat efter finansiella poster	-0,8	0,1
Årets resultat	-0,6	0,1
Balansomslutning	77,5	65,8
Eget kapital	9,0	9,6

Viktiga händelser

- Anläggningsfrågor angående Östersunds Fotbollsklubbs kvalificering till Europa League har dominerat bolagets aktiviteter under året. Södra läktaren har konverterats från ståplatser till 1 300 sittplatser och Norra läktaren har byggts ut och konverterats från ståplatser till 1 800 sittplatser. Anläggningen har fått asfalt inom hela området och en uppgradering av pressläktare men bland annat TV- studio. Diverse tillgänglighetsåtgärder är genomförda och A-planen har fått nytt konstgräs och ny bevattningsanläggning med följd att B-planen fått det gamla konstgräset.

Jämtlands gymnasieförbund

Förbundet ägs av kommunerna Bräcke, Krokoms, Ragunda, Åre och Östersund. Det huvudsakliga uppdraget för förbundet är i första hand att ansvara för medlemskommunernas skyldigheter att erbjuda kommunernas ungdomar gymnasieutbildning i enlighet med lagar och förordningar. Förutom ordinarie ungdomsverksamhet i form av gymnasieskola och gymnasie-särskola ingår i förbundets verksamhet även vuxenutbildning, uppdragsutbildning, svenska för invandrare och kvalificerad yrkesutbildning.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2017	2016
Verksamhetens intäkter	200,5	181,7
Verksamhetens kostnader	-554,0	-495,7
Avskrivningar	-10,9	-10,3
Verksamhetens nettokostnader	-364,4	-324,3
Kommunbidrag	365,9	326,1
Finansnetto	-0,1	0,0
Årets resultat	1,4	1,8
Balansomslutning	117,6	101,5
Eget kapital	14,5	11,6

Ekonomiska mål och riktlinjer

Förbundet redovisar ett resultat på 1,4 mnkr för verksamhetsåret 2017, vilket uppfyller det ekonomiska målet i ägardirektivet om att klara budgeterat nollresultat.

Viktiga händelser

- 1 juli 2017 blev Åre kommun medlem i Jämtlands Gymnasieförbund och förbundet övertog huvudmannskapet och gymnasieutbildningsverksamheten i Åre kommun. Ett 70-tal anställda har bytt arbetsgivare och avtal har tecknats med Åre kommun om förhyrning av lokaler och andra tjänster. Direktionen har utökats till 13 ordinarie ledamöter.
- Inom ramen för direktionens initiativ om elevsociala aktiviteter och förstärkt elevdemokrati har tillgängligheten på Jämtlands Gymnasium Wargentin förstärkts. Flera nya demokratiska föreningar har bildats och skolan har öppettid på kvällstid. Direktionen fattade även beslut om att tillsätta utredningar om elevboenden och skolmältider.
- Måluppfyllelsen under läsåret 2016/2017 var god, bland annat ökade andelen avgångselever med gymnasieexamen med hela 7 procent.

- Kopplat till demografin beräknas verksamheten i Östersund växa kraftigt under den närmaste femårsperioden, varför förbundet arbetar med en långsiktig lokalförjningsplan.

Personal	2017	2016
Antal tillsvidareanställda	528	435
kvinnor	285	239
män	243	196
Kvinnor i %	54	55
Män i %	46	45

Jämtlands Räddningstjänstförbund

Förbundet ägs av kommunerna Östersund, Strömsund, Krokom, Berg, Bräcke, Ragunda och Härjedalen. Verksamheten inom förbundet ska bedrivas enligt intentionerna i gällande lagstiftningar för skydd mot olyckor samt enligt av direktionen antagna mål och handlingsprogram. Förbundet skall också stödja ägarkommunernas arbete inom krishantering, höjd beredskap samt upprätta ett handlingsprogram för verksamheten i samverkan med ägarkommunerna.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2017	2016
Verksamhetens intäkter	8,0	6,7
Verksamhetens kostnader	-124,0	-123,5
Avskrivningar	-5,5	-5,3
Verksamhetens nettokostnader	-121,5	-122,1
Kommunbidrag	124,0	120,6
Finansnetto	-0,6	-0,3
Årets resultat	1,9	-1,8
Balansomslutning	90,3	90,5
Eget kapital	11,9	10,0

Ekonomiska mål och riktlinjer

Förbundet redovisar ett resultat på 1,9 mnkr för verksamhetsåret 2017, vilket uppfyller det ekonomiska målet i ägardirektivet om att klara budgeterat nollresultat.

Viktiga händelser

- Det nya RiB avtalet som började gälla från april 2017 vållade stor oro i organisationen med deltidsanställda brandmän. Ett stort antal kompetenta och erfarna brandmän valde att säga upp sig. En åtgärdsplan för att kunna hantera räddningsinsatser på de stationer som haft personalbrist upprättades och har nyttjats av förbundets inre befäl på ett effektivt sätt som gagnat beredskapsförutsättningarna.
- Rekrytering är en av de största utmaningarna och därför har ett särskilt projekt startats upp under hösten som har i syfte att stärka rekryteringsmöjligheterna och stimulera till fortsatt anställning av deltidsanställda brandmän. En projektledare har anställts från den egna RiB organisationen.

Personal	2017	2016
Antal tillsvidareanställda	419	400
kvinnor	57	58
män	362	342
Kvinnor i %	14	15
Män i %	86	15

Visit Östersund AB

Visit Östersund AB ägs av Östersunds kommun till 49 %. Ändamålet med bolagets verksamhet är att vara ett effektivt instrument för utveckling av besöksnäringen, samt profilering av kommunen som besöksstad.

Omsättning, resultat och ställning

Mnkr	2017	2016
Nettoomsättning	7,9	8,0
Rörelseresultat	0,2	0,2
Resultat efter finansiella poster	0,2	0,2
Årets resultat	0,1	0,1
Balansomslutning	4,5	2,8
Eget kapital	0,5	0,4

Ekonomiska mål och riktlinjer

Årets resultat för bolaget uppgår till 86 tkr, överskottet balanseras mot eget kapital.

Bolaget har uppfyllt det fastställda ekonomiska målet i ägardirektivet vad gäller soliditeten och har därmed uppfyllt ägarens krav om en god ekonomisk hushållning.

Mål	Ägardirektiv	Utfall 2017	Utfall 2016
Soliditet	> 10,0 %	11,8 %	16,0 %
Utdelning	= 0 tkr	0,0 tkr	0,0 tkr

3 Finansiella rapporter

3.1 Resultaträkning

Mnkr	Not	Kommun				Koncern	
		Budget	2017	Avvikelse	2016	2017	2016
Verksamhetens intäkter	1	843,3	917,5	74,2	917,9	6 026,3	6 087,3
Verksamhetens kostnader	2	-4 349,7	-4 405,3	-55,6	-4 238,2	-8 732,5	-7 983,6
Avskrivningar	3	-167,3	-172,7	-5,4	-186,2	-488,0	-486,6
Verksamhetens nettokostnader		-3 673,7	-3 660,5	13,2	-3 506,5	-3 194,2	-2 382,9
Skatteintäkter	4	2 838,1	2 820,6	-17,5	2 697,6	2 820,6	2 697,6
Generella statsbidrag och utjämning	5	859,9	882,6	22,7	856,4	882,6	856,4
Finansiella intäkter	6	49,2	61,7	12,5	59,1	58,9	206,0
Finansiella kostnader	7	-40,6	-37,4	3,2	-38,2	-93,6	-479,7
<i>Resultat för extraordinära poster</i>		32,9	67,0	34,1	68,4	474,3	897,4
Extraordinära intäkter							
Extraordinära kostnader							
Skattekostnader						-108,1	-71,8
Årets resultat	8	32,9	67,0	34,1	68,4	366,2	825,6

3.2 Kassaflödesanalys

Mnkr	Kommun				Koncern	
	Budget	2017	Avvikelse	2016	2017	2016
<i>Löpande verksamhet</i>						
Årets resultat	32,9	67,0	34,1	68,4	366,2	825,6
Justering av ej rörelsekapitalpåverkande poster	160,3	184,8	24,5	191,5	421,8	691,2
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapitalet	193,2	251,8	58,6	259,9	788,0	1 516,8
<i>Förändring i rörelsekapitalbindning</i>						
Förändring kortfristiga skulder		129,3	129,3	38,7	40,6	-880,0
Förändring kortfristiga fordringar		-5,7	-5,7	9,0	-12,5	-162,3
Förändring förråd		0,2	0,2	0,0	-5,2	8,7
Förändring i exploateringsstillgångar	-8,2	-5,3	2,9	26,0	-5,3	-26,0
Kassaflöde från den löpande verksamheten	185,0	370,3	378,5	333,6	17,6	457,2
<i>Investeringsverksamhet</i>						
Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar	-484,9	-325,1	159,8	-282,8	-698,7	-901,1
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		0,3	0,3	1,0	38,6	722,9
Investeringar i finansiella anläggningstillgångar	-9,6	-602,9	-593,3	-14,2	-420,6	-665,4
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		588,2	588,2		195,6	338,3
Kassaflöde från investeringsverksamheten	-494,5	-339,5	155,0	-296,0	-885,2	-505,3
<i>Finansieringsverksamheten</i>						
Upptagna lån	300,0	300,0	0,0	755,0	300,0	755,0
Amortering på lån				-55,0	-197,3	-994,1
Ökning långfristiga fordringar		-300,6	-300,6	-737,0		-165,2
Minskning av långfristiga fordringar					78,4	
Investeringsbidrag		5,1	5,1	2,3	5,1	2,3
Minskning placeringar					105,1	
Utbetald utdelning						116,2
Kassaflöde från finansieringsverksamheten	300,0	4,5	-295,5	-34,7	291,3	-285,8
Förändring i kassaflöde	-9,5	35,3	44,8	2,9	211,7	-333,9
Likvida medel vid årets början	85,0	327,1	242,1	324,2	326,2	664,0
Likvida medel från förvärv av dotterföretag						-3,9
Likvida medel vid periodens slut	75,5	362,4	286,9	327,1	537,9	326,2

3.3 Balansräkning

Mnkr	Kommun				Koncern	
	Not	Budget	2017-12-31	2016-12-31	2017-12-31	2016-12-31
TILLGÅNGAR						
<u>ANLÄGGNINGS- TILLGÅNGAR</u>						
Immateriella anläggningstillgångar	9	2,4	0,4	1,2	11,2	17,1
Mark, byggnader och tekniska anläggningar	10	2 862,2	2 618,4	2 484,5	9 497,6	9 342,4
Maskiner och inventarier	11	210,6	177,5	158,3	254,1	218,5
<i>Finansiella anläggnings- tillgångar</i>						
Aktier, andelar och bostadsrätter	12	636,4	46,4	44,8	1 951,4	1 739,6
Aktier i koncernföretag	12		590,2	590,2	0,0	0,0
Pensionsmedels förvaltning	13	689,6	691,9	679,9	691,9	679,9
Långfristiga fordringar	14	19,8	7,4	6,8	128,0	206,3
Utlåning Internbank	14	3 955,0	4 705,0	4 405,0	71,0	71,0
SUMMA ANLÄGGNINGS- TILLGÅNGAR		8 373,9	8 837,2	8 370,7	12 605,1	12 274,8
<u>OMSÄTTNINGS- TILLGÅNGAR</u>						
Exploateringsstillgångar	15	34,2	-3,3	-8,6	-3,3	-8,6
Förråd m.m.		1,5	0,2	1,4	64,7	59,5
Kortfristiga fordringar	16	209,4	206,1	200,4	1 326,6	1 314,1
Kortfristiga placeringar					194,8	299,9
Kassa och bank	17	75,5	362,4	327,1	537,9	326,2
SUMMA OMSÄTTNINGS- TILLGÅNGAR		320,6	566,4	520,3	2 120,7	1 991,1
SUMMA TILLGÅNGAR		8 694,5	9 403,6	8 891,0	14 725,9	14 265,9
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
<u>EGET KAPITAL</u>						
Ingående eget kapital	18	2 743,3	2 778,5	2 710,1	5 813,8	4 775,9
Genom försäljning av dotterbolag					-0,2	
Bokning mot eget kapital					-137,3	212,3
Årets resultat	8	32,9	67,0	68,4	366,2	825,6
SUMMA EGET KAPITAL		2 776,2	2 845,5	2 778,5	6 042,5	5 813,8
Minoritetsintressen					128,5	107,1
<u>AVSÄTTNINGAR</u>						
Avsättning för pensioner och liknande	2,19	657,2	674,3	662,2	698,0	684,2
Övriga avsättningar	21	18,2	15,5	16,4	844,2	796,4
<u>SKULDER</u>						
Långfristiga skulder	22	295,0	295,0	295,0	571,9	769,2
Upplåning Internbank	22	3 955,0	4 705,0	4 405,0	4 705,0	4 405,0
Investeringsbidrag	23	0,0	7,4	2,3	7,4	2,3
Kortfristiga skulder	24	692,9	860,9	731,6	1 728,4	1 687,9
SUMMA SKULDER		5 242,9	5 868,3	5 433,9	7 012,7	6 864,3
S:A EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		8 694,5	9 403,6	8 891,0	14 725,9	14 265,9

Mnkr		Kommun		Koncern	
Ställda panter och eventalförpliktelser					
Panter och därmed jämförliga säkerheter				29,9	428,3
Ansvarsförbindelser					
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder och avsättningar	25	1 081,2	1 027,2	1 070,0	1 070,0
Borgensförbindelser	26		437,1	646,4	217,1
Visstidspensioner	27		13,4	13,1	13,4
Framtida förfallobelopp leasing	28		34,7	24,8	80,2

3.4 Tilläggsupplysningar

Not 1 Verksamhetens intäkter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Försäljningsintäkter	62,0	62,8	4 739,1	4 099,0
Taxor och avgifter	257,8	248,6	217,7	226,4
Hyror och arrenden	177,1	168,2	381,0	407,4
Bidrag	314,3	339,2	202,0	472,5
Försäljning av verksamheter och konsulttjänster	93,4	88,4	153,9	139,2
Exploateringsvinster	12,6	9,6	12,6	9,6
Realisationsvinster	0,2	0,9	12,6	1,2
Försäkringsersättningar	0,0	0,2	0,0	0,0
Övriga intäkter	0,1	0,2	307,4	732,0
Summa verksamhetens intäkter	917,5	917,9	6 026,3	6 087,3
- varav jämförelsestörande intäkter				
Realisationsvinster	0,2	0,9	12,5	1,2
Övrigt				

Not 2 Verksamhetens kostnader	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Kostnader för arbetskraft*	2 484,1	2 333,7	2 972,5	2 778,3
Pensionskostnader	210,4	201,4	235,2	230,7
Inköp av anläggnings och underhållsmaterial	29,5	48,4	3 503,7	2 934,8
Bränsle, energi och vatten	84,4	82,8	25,8	8,6
Köp av huvudverksamhet	779,9	768,5	662,7	648,2
Lokal- och markhyror	136,8	128,2	132,5	117,9
Övriga tjänster	96,5	104,8	127,0	143,4
Lämnade bidrag	207,0	172,3	209,5	175,8
Realisationsförlust och utrangeringar	1,2	0,0	1,2	0,4
Övriga kostnader**	375,7	398,1	862,4	945,5
Summa verksamhetens kostnader	4 405,3	4 238,2	8 732,5	7 983,6
- varav jämförelsestörande kostnader				
Realisationsförlust	1,2	0,0	1,2	0,4

*Med arbetskraft menas i detta sammanhang förtroendevalda, anställd och uppdragstagare som enligt lagstiftningen om sociala avgifter kan likställas med anställda.

** Leasing är redovisat i not 28.

Not 3 Avskrivningar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Avskrivningar	172,7	176,0	488,0	493,7
Nedskrivningar*	0,0	10,2	0,0	-7,1
Summa	172,7	186,2	488,0	486,6

*En nedskrivning med 10,2 mnkr (10,1 mnkr byggnader och 0,1 mnkr inventarier) har gjorts av Hus E i Rådhuskomplexet. Hus B-D skrevs ner 2015, men hus E blev inte tomställt förrän under 2016. Nedskrivningen har föranletts av en grundlig miljö- och byggnadsteknisk undersökning som visade på omfattande fuktskador i ytterväggar, luftläckage vid fönster och väggpartier samt kemiska emissioner från yttskikt på betonggolvet. Resultatet blev att beslut fattades att personalen skulle evakueras från byggnaden i avvaktan på åtgärder. Återvinningsvärdet av tillgången utgörs av anpassat anskaffningsvärde.

Från 2016 tillämpar kommunen komponentavskrivning på investeringar i byggnader och gator/vägar med ianspråkstagandedatum år 2014 och framåt.

Investeringar med ianspråkstagandedatum tidigare än 2014-01-01 skrivs av planenligt med avskrivningstider som fastställts med utgångspunkt i RKR's skrift "Avskrivningar".

Byggnader

Stomme	80 år
Fasad, Tak/fönster, VVS-installation, Markanläggning	30 år
El-installation	20 år
Yttre-/inre yttskikt, kök	10 år

Fritidsanläggningar

Stomme	80 år
Fasad, Tak/fönster, VVS-installation, Markanläggning	30 år
El-installation	20 år
Yttre-/inre yttskikt, kök	10 år

Villa-lokalgata, gång- och cykelvägar

Förstärkning	55 år
Bärlager	45 år
Slitlager	35 år

Huvudgata och Industrigata

Förstärkning	35 år
Bärlager	25 år
Slitlager	15 år

Not 4 Skatteintäkter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Preliminära skatteintäkter	2 829,9	2 707,6	2 829,9	2 707,6
Slutavräkning föregående år	3,2	2,6	3,2	2,6
Preliminär slutavräkning innevarande år	-12,5	-12,6	-12,5	-12,6
Summa	2 820,6	2 697,6	2 820,6	2 697,6

Not 5 Generella statsbidrag och utjämning	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Inkomstutjämning	558,5	528,2	558,5	528,2

Not 5 Generella statsbidrag och utjämning	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Kostnadsutjämning	-100,0	-87,7	-100,0	-87,7
Regleringsbidrag/avgift	-0,6	-2,1	-0,6	-2,1
Strukturbidrag	21,0	20,8	21,0	20,8
Bidrag för LSS-utjämning	258,5	238,3	258,5	238,3
Fastighetsavgift	104,7	101,1	104,7	101,1
Konjunkturstöd*	40,5	57,8	40,5	57,8
Summa	882,6	856,4	882,6	856,4

*9,8 mnkr avser statsbidrag för ökat bostadsbyggande 2017 och 30,7 avser statsbidrag för ökat flyktingmottagande 2017. Av det tillfälliga statsbidraget för flyktingar på 40,5 mnkr som utbetalades dec 2015 har 34,8 mnkr tagits i anspråk mnkr 2016. 23 mnkr 2016 avser statsbidrag för ökat bostadsbyggande.

Not 6 Finansiella intäkter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Utdelning, Jämtkraft	31,4	31,4	0,6	0,6
Övriga utdelningar			38,6	168,9
Avkastning pensionsmedelsförvaltning	12,0	9,1	12,0	9,1
Ränteintäkter, Internbank	16,9	15,0	0,3	1,9
Räntor	0,6	1,2	9,1	25,3
Borgensavgifter	0,7	2,2	-	-
Övriga finansiella intäkter	0,1	0,2	-1,7	0,2
Summa	61,7	59,1	58,9	206,0

Not 7 Finansiella kostnader	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Räntekostnader, övrigt	4,1	6,6	83,7	118,7
Räntekostnader, Internbank	-7,5	-3,7	-7,2	-3,7
Ränta kreditlöften	1,4	1,4	1,4	1,4
Ränta på pensionsskuld	5,4	2,2	5,5	2,4
Aktieägartillskott Östersunds Rådhus AB	31,4	31,4	0,6	0,6
Övriga finansiella kostnader	2,6	0,4	9,6	360,3
Summa	37,4	38,3	93,6	479,7
Varav jämförelsestörande kostnad				

Not 8 Årets resultat	KOMMUN		KONCERN	
	2017	2016	2017	2016
Årets resultat enligt resultaträkningen	67,0	68,4	366,2	825,6
Reducering av samtliga realisationsvinster	-0,2	-0,9	-12,5	-170,2
Justering för realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	0,0	0,0	0,0	10,4
Orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
Justering för återföring av orealiserade förluster i värdepapper	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	66,8	67,5	0,0	0,0
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	66,8	67,5	353,7	665,8

Not 9 Immateriella anläggningstillgångar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	8,4	9,5	100,6	101,8

Not 9 Immateriella anläggningstillgångar	KOMMUN		KONCERNEN	
Arets förändringar				
-Genom försäljning av dotterföretag				
-Utrangering		-1,3		-1,3
-Årets aktiverade utgifter, inköp	0,1	0,2	5,0	0,1
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	8,5	8,4	105,6	100,6
Ingående avskrivningar	-7,2	-7,1	-83,5	-71,5
Årets förändringar				
-Genom försäljning av dotterföretag				
-Utrangering		1,3		1,3
-Årets avskrivningar	-0,9	-1,4	-10,9	-13,3
Utgående ackumulerade avskrivningar	-8,1	-7,2	-94,4	-83,5
Utgående restvärde enligt plan	0,4	1,2	11,2	17,1

Not 10 Mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	3 535,1	3 288,3	14 470,9	14 746,6
Genom försäljning av dotterföretag				
Årets förändringar				
-Årets aktiverade utgifter, inköp	270,0	247,1	600,6	834,1
- Årets statliga stöd				
-Omklassificering			-4,6	
-Försäljningar och utrangeringar	-0,7	-0,3	-18,4	-1 129,4
-Genom förvärv av dotterföretag				19,6
Justeringar				
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	3 804,4	3 535,1	15 048,5	14 470,9
Ingående avskrivningar	-1 034,4	-895,9	-4 957,5	-4 934,4
Genom försäljning av dotterföretag				
Årets förändringar				
-Årets avskrivningar	-135,6	-138,8	- 423,2	-426,7
-Försäljningar och utrangeringar	0,2	0,3	0,8	406,5
-Genom förvärv av dotterföretag				-2,9
Utgående ackumulerade avskrivningar	-1 169,8	-1 034,4	-5 379,9	-4 957,5
Ingående nedskrivningar	-16,2	-6,1	-171,0	-355,1
Genom försäljning av dotterföretag				
Försäljning				177,0
Genom förvärv av dotterföretag				
Återförda nedskrivningar				22,2
Årets nedskrivningar		-10,1		-15,1
Utgående nedskrivningar	-16,2	-16,2	-171,0	-171,0
Utgående bokfört värde	2 618,4	2 484,5	9 497,6	9 342,4
Specifikation av mark, byggnader och tekniska anläggningstillgångar				
Markreserv	108,8	108,5	108,8	361,5
Verksamhetsfastigheter	1 518,8	1 391,0	1 518,8	1 391,0
Fastigheter för affärsverksamhet	180,3	171,9	4 440,7	4 552,7
Publika fastigheter	599,8	565,4	599,8	565,4
Hysesfastigheter			2 618,8	2 224,1
Fastigheter för annan verksamhet	210,7	247,7	210,7	247,7
Utgående bokfört värde	2 618,4	2 484,5	2 497,6	9 342,4

Not 11 Maskiner och inventarier	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärden	478,1	442,8	726,5	667,3
Årets förändringar				
-Årets aktiverade utgifter, Inköp	55,0	35,3	93,1	66,7
-Försäljningar och utrangeringar	-1,1		-12,4	-6,9
-Om klassificering				
- Genom förvärv av dotterföretag				1,4
- Genom försäljning av dotterföretag			-2,1	-2,0
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	532,0	478,1	805,1	726,5
Ingående av- och nedskrivningar	-317,6	-283,0	-505,8	-461,0
Årets förändringar				
-Avskrivningar	-35,0	-34,6	-52,7	-52,6
-Försäljningar och utrangeringar	0,3		8,1	6,9
- Genom förvärv av dotterföretag				-1,1
- Genom försäljning av dotterföretag			1,6	2,0
Utgående ackumulerade avskrivningar	-352,3	-317,6	-548,8	-505,8
Ingående ackumulerade nedskrivningar	-2,2	-2,1	-2,2	-2,1
- Genom förvärv av dotterföretag				
- Årets nedskrivning		-0,1		-0,1
- Försäljning				
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-2,2	-2,2	-2,2	-2,2
Utgående bokfört värde	177,5	158,3	254,1	218,5

Not 12 Aktier, andelar och bostadsrätter	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	635,1	630,9	1 739,6	1 914,7
Årets förvärv	588,3	0,3	0,0	660,3
Nettoinvestering, bostadsrätter	2,6	5,1	2,6	5,1
Avskrivning, bostadsrätter	-1,2	-1,3	-1,2	-1,3
Nedskrivning aktier			-6,1	-623,5
Återbetalning aktieägartillskott				-0,9
Lämnade aktieägartillskott			374,4	186,0
Resultatandelar intresseföretag			7,1	-226,8
Justering historiska resultatandelar			5,6	-0,2
Omräkningsdifferens			-69,6	164,5
Omklassificering			-100,9	
Årets försäljningar	-588,2		-0,1	-338,3
Utgående bokfört värde	636,6	635,0	1 951,4	1 739,6
Specifikation				
Jämtkraft AB	-	588,2	-	-
Östersunds Rådhus AB	590,2	2,0	-	-
Övriga aktier	1,4	1,4	1,4	1,4
Bostadsrätter	42,4	40,9	42,4	40,9
Grundfondskapital, Stiftelsen Zenit	2,5	2,5	2,5	2,5
Andelar i intresseföretag	-	-	1 890,0	1 577,1
Värdepappersinnehav	-	-	15,1	117,7
Summa	636,5	635,0	1 951,4	1 739,6

Not 13 Pensionsmedelsförvaltning	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående anskaffningsvärde	679,9	670,8	679,9	670,8
Tillkommande värdepapper				
Avgående värdepapper				
Reinvesterad avkastning	12,0	9,1	12,0	9,1
Förändring fordran/skuld				
Utgående anskaffningsvärden	691,9	679,9	691,9	679,9
<i>Marknadsvärde</i>	<i>774,2</i>	<i>742,5</i>	<i>774,2</i>	<i>742,5</i>
Specifikation				
Svenska aktier/aktiefonder	128,7	129,3	128,7	129,3
Utländska aktier/aktiefonder	66,5	68,3	66,5	68,3
Alternativa investeringar	71,0	61,0	71,0	61,0
Räntebärande värdepapper	409,8	394,4	409,8	394,4
Notarietkonto	15,9	26,9	15,9	26,9
Summa	691,9	679,9	691,9	679,9

Pensionsmedelsförvaltningen sker i enlighet med av kommunfullmäktige antaget Placeringsreglemente för pensionsmedelsförvaltning, KF §104/2010. Värderingen av tillgångar har skett i enlighet med Rådet för kommunal redovisnings rekommendation 20, Redovisning av finansiella tillgångar och skulder.

Not 14 Långfristiga fordringar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Utlåning Internbank	4 705,0	4 405,0	71,0	71,0
Östersunds bostäder AB	5,0	5,0	-	-
Östersunds Sport och Eventarena AB	0,6	0,0	-	-
BIAB	0,9	0,0	0,9	0,0
Övriga	1,8	1,8	83,3	168,1
Uppskjuten skattefordran	0,0	0,0	7,2	0,0
Fordringar intresseföretag	0,0	0,0	37,5	38,2
Utgående ackumulerade fordringar	4 713,3	4 411,8	199,9	277,3
Ingående ackumulerade nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets nedskrivningar	-0,9	0,0	-0,9	0,0
Utgående ackumulerade nedskrivningar	-0,9	0,0	-0,9	0,0
Utgående bokfört värde	4 712,4	4 411,8	199,0	277,3

Not 15 Exploateringstillgångar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående bokfört värde	-8,6	17,4	-8,6	17,4
Omklassificering				
Utgifter för exploateringsverksamhet	19,9	39,4	19,9	39,4
Inkomster för exploateringsverksamhet	-27,2	-57,7	-27,2	-57,7
Resultatförda exploateringsprojekt	12,6	-7,7	12,6	-7,7
Utgående bokfört värde	-3,3	-8,6	-3,3	-8,6

Not 16 Kortfristiga fordringar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Kundfordringar	43,9	33,6	806,1	715,7
Förutbetalda kostnader	43,1	33,1	67,2	58,3
Förutbetalda räntekostnader	0,7	0,8	0,7	0,8
Upplupna fastighetsavgifter	45,2	40,1	45,2	40,1
Upplupna ränteintäkter	1,2	1,2	0,0	0,4

Not 16 Kortfristiga fordringar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Upplupna intäkter, övrigt	25,2	46,3	176,1	173,6
Skattekonto	3,3	5,7	3,7	6,2
Mervärdeskattefordringar	43,6	44,6	46,7	47,1
Övriga kortfristiga fordringar	-0,1	-5,0	180,9	271,9
Summa	206,1	200,4	1 326,6	1 314,1

Not 17 Kassa och bank	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Saldo koncernkonto	-170,0	-407,6	-175,1	-407,6
Skuld till/fordran på koncernföretag	-82,8	127,4	-13,4	-2,8
Specialinlåning	552,2	602,2	552,2	602,2
Övriga likvida poster	63,0	5,1	176,0	134,4
Summa	362,4	327,1	537,9	326,2
På gemensamt koncernkonto outnyttjad kredit	700,0	500,0	700,0	500,0

Not 18 Eget kapital	KOMMUN		KONCERN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående eget kapital, enligt fastställd balansräkning	2 778,5	2 710,1	5 813,8	4 775,9
Genom försäljning av dotterföretag	-	-	-0,2	-
Bokföring mot eget kapital	-	-	-137,3	212,3
Ingående eget kapital justerat i enlighet med ny princip	2 778,5	2 710,1	5 576,3	4 988,2
Årets resultat	67,0	68,4	366,2	825,6
Utgående eget kapital	2 845,5	2 778,5	6 042,5	5 813,8
Specifikation av eget kapital				
Serviceförvaltningen	70,9	68,3	70,9	68,3
Teknisk förvaltning	52,9	50,7	52,9	50,7
Övrigt eget kapital	2 721,7	2 659,5	5 918,7	5 694,8
Summa	2 845,5	2 778,5	6 042,5	5 813,8

Not 19 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående avsättning	203,2	196,0	223,8	216,2
Genom försäljning av dotterföretag			-0,5	
Pensionsutbetalningar	-7,0	-6,3	-7,9	-7,3
Nyintjänad pension	12,9	10,7	14,7	11,6
Ränte- och basbeloppsuppräknings	4,3	1,7	5,0	2,0
Förändring av löneskatt	2,4	1,4	2,8	1,6
Ändringar av försäkringstekniska grunder (i förekommande fall)				
Övrigt	-0,4	-0,3	-0,5	-0,3
Utgående avsättning	215,4	203,2	237,4	223,8
Utöver ordinarie avsättning har kommunen även pensionsförpliktelser övertagna från Vestibulum	1,5	2,0	1,5	2,0
OPF-KL	1,4	0,9	1,4	0,9
Pensionsavsättning Jämtkraft			1,7	1,5
Enligt beslut i kommunfullmäktige redovisar kommunen även del av pensionsförpliktelser intjänade före 1998 som avsättning. Belopp inklusive löneskatt.	456,0	456,0	456,0	456,0

Not 19 Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Aktualiseringsgrad för pensioner intjänade före 1998 (den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställning), %	95,0	94,0	95,0	94,0

Not 20 Pensionsförmåner	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Förmånsbestämd ålderspension	154,9	144,0	154,9	144,0
Särskild avtalspension enligt KAP-KL	2,1	2,0	2,1	2,0
Pension till efterlevande	2,8	3,0	2,8	3,0
PA-KL pensioner	13,5	14,6	13,5	14,6
Pensioner, övertagna från Vestibulum	1,5	2,0	1,5	2,0
Pensioner, OPF-KL	1,1	0,9	1,1	0,9
Del av pensionsförpliktelser, intjänade före 1998	367,0	367,0	367,0	367,0
Löneskatt	131,4	128,7	131,4	128,7
Övriga pensioner			23,7	22,0
Summa	674,3	662,2	698,0	684,2

Not 21 Andra avsättningar	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Avsättning vid periodens ingång	16,4	18,2	796,4	778,9
Genom försäljning av dotterföretag				
Periodens avsättningar	4,0	1,8	56,1	25,8
Ianspråktaget under perioden	-4,9	-3,6	-8,3	-8,3
Summa andra avsättningar vid periodens utgång	15,5	16,4	844,2	796,4
Avsättning, återställande av gammal deponi	1,7	1,5	1,7	1,5
Avsättning, återställande av ny deponi	13,8	14,9	13,8	14,9
Avsättning uppskjuten skatt	-	-	828,7	780,0
Avsättning negativ goodwill	-	-	-	-

Not 22 Långfristiga skulder	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående låneskuld	4 700,0	4 000,0	5 176,5	5 315,3
Årets förändring				
- nya lån	300,0	755,0	305,1	757,3
- genom förvärv av dotterföretag				
- genom försäljning av dotterföretag				
- amorteringar		-55,0	-197,3	-896,1
- nedskrivningar				
Utgående låneskuld	5 000,0	4 700,0	5 284,3	5 176,5
Utlånat till kommunägda bolag	4 705,0	4 405,0		
Kommunens egna låneskuld	295,0	295,0		
Säkrad låneskuld	400,0	240,0		
Ränteswap 100 mnkr, fast ränta, 2,42 %, marknadsvärde	-8,8	-11,2		
Ränteswap 300 mnkr, fast ränta, 0,35 %, marknadsvärde	1,8			
Ränteswap 140 mnkr, fast ränta, 2,15 %, marknadsvärde	-	-0,8		

Not 22 Långfristiga skulder	KOMMUN		KONCERNEN	
Aterstående genomsnittlig löptid, år	4,9	2,6		
Ränteswapparnas påverkan på kommunens räntekostnader	-4,0	-6,6		
Genomsnittlig ränta, inklusive ränteswappar	-0,05%	0,09 %		
Genomsnittlig ränta, exklusive ränteswappar	-0,13%	-0,05 %		
Genomsnittlig räntebindningstid, inklusive ränteswappar, år	0,55	0,33		
Genomsnittlig kapitalbindningstid	2,41	2,33		
Lån som förfaller inom				
- 1 år	1 500,0	1 650,0		
1-2 år	900,0	500,0		
2-3 år	800,0	900,0		
3-5 år	1 800,0	1 650,0		
> 5 år				

Avser total upplåning via internbank och exklusive kreditlöften. Räntenivån avser nivå per 31 december.

Not 23 Investeringsbidrag	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Ingående investeringsbidrag	2,3	0,0	2,3	0,0
Underåret erhållna investeringsbidrag	5,1	2,3	5,1	2,3
Årets upplösning investeringsbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående investeringsbidrag	7,4	2,3	7,4	2,3

Not 24 Kortfristiga skulder	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Kortfristiga skulder				
- Personalens källskatt	40,8	38,0	44,4	41,2
- Friköpsmedel P-platser	16,0	16,0	16,0	16,0
- Skuld Jämtlands Räddningstjänstförbund	12,2	12,1	8,9	8,9
- Resultatutjämning, VA-verksamhet	30,0	24,6	30,0	24,6
- Resultatutjämning, Renhållningen	0,5	-0,2	0,5	-0,2
- Övriga kortfristiga skulder	16,5	22,0	398,4	382,1
Leverantörsskulder	136,6	124,9	413,9	412,1
Upplupna kostnader				
- Sociala avgifter	49,0	45,8	53,1	49,5
- Semesterlöneskuld	119,3	116,6	134,5	129,9
- Leverantörsreskontra	51,9	50,1	51,9	50,1
- Pensionskostnad individuell del	109,7	102,9	118,0	110,3
- Timlöner	35,8	32,0	35,8	32,4
- Skatteskulder	5,9	4,4	30,8	108,9
- Övriga upplupna kostnader	92,2	47,3	111,6	139,0
Förutbetalda intäkter				
- Skatteintäkter	21,9	7,4	21,9	7,4
- Hyresintäkter	14,7	16,4	34,1	16,4
- Bidrag	14,9	4,3	14,9	4,3
- Anslutningsavgifter	39,5	36,8	39,5	36,8
- Övriga förutbetalda intäkter	53,5	30,2	170,2	118,2
Summa	860,9	731,6	1 728,4	1 687,9

Not 25 Ansvarförbindelser	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016

Not 25 Ansvarsförbindelser	KOMMUN		KONCERNEN	
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulderna eller avsättningarna				
Ingående ansvarsförbindelse enligt underlag KPA	1 526,0	1 602,4	1 526,0	1 602,4
Pensionsutbetalningar	-64,2	-63,9	-64,2	-63,9
Ränte-och basbeloppsuppräknningar	35,9	18,0	35,9	18,0
Förändring löneskatt	-8,4	-14,9	-8,4	-14,9
Ändringar av försäkringstekniska grunder (i förekommande fall)				
Övrigt	-6,1	-15,6	-6,1	-15,6
Överfört till avsättning	-456,0	-456,0	-456,0	-456,0
Utgående ansvarsförbindelse pensioner	1 027,2	1 070,0	1 027,2	1 070,0
Aktualiseringsgrad (den andel av personakterna för anställd personal som är uppdaterad med avseende på tidigare pensionsgrundande anställning)	95,0	94,0	95,0	94,0

Not 26 Borgensförbindelser	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Kommunägda företag	220,0	410,0	0,0	0,0
Bostadsrättsföreningar och boende kooperativ	213,9	232,4	213,9	232,4
Samlingslokaler mm	0,3	0,3	0,3	0,3
Idrottsföreningar	2,7	3,0	2,7	3,0
Kommunalt förlustansvar för egna hem	0,2	0,7	0,2	0,7
Summa	437,1	646,4	217,1	236,4

Not 27 Visstidspensioner	KOMMUN		KONCERNEN	
	2017	2016	2017	2016
Beräknat belopp för avtal om visstidsförordnande för 6 arvoderade förtroendevalda (Visstidspension enligt PBF) och omställningsstöd för 3 förtroendevalda (Omställningsstöd enligt OPF-KL)	13,4	13,1	13,4	13,1

Not 28 Framtida förfallobelopp leasing	KOMMUN		KONCERN	
	2017	2016	2017	2016
Under året betalda leasingavgifter	11,5	24,8	22,1	37,5
Framtida förfallobelopp (minimileaseavgifter)	34,7	14,6	81,1	57,7
- varav förfall inom 1 år	9,3	8,1	19,6	13,9
- varav förfall inom 2 till 5 år	25,4	6,5	40,6	17,8
- varav förfall efter 5 år	-	-	20,9	26,0

3.5 Tillämpade redovisningsprinciper

Den kommunala redovisningen regleras av lagen om kommunal redovisning (SFS 1997:614). Därutöver lämnar Rådet för kommunal redovisning (RKR) anvisningar och rekommendationer för kommunsektorns redovisning.

I enlighet med Rådet för kommunal redovisning skall tilläggsupplysningar lämnas för hur tillämpning sker av vissa principiellt viktiga rekommendationer. Nedan sker kommentarer i enlighet med detta. I de fall något avsteg helt eller delvis sker mot ovan nämnda regelverk kommenteras detta också nedan. Viktiga övriga redovisningsprinciper kommenteras också.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med lagen om kommunal redovisning och rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning vilket bland annat innebär att: Intäkter redovisas i den omfattning det är sannolikt att de ekonomiska tillgångarna kommer att

tillgodogöras kommunen och intäkterna kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Fordringar har upptagits till de belopp varmed de beräknas inflyta. Tillgångar och skulder har upptagits till anskaffningsvärde där inget annat anges. Periodiseringar av inkomster och utgifter har skett enligt god redovisningssed.

Redovisning av pensionsförpliktelser

Enligt lagen skall pensioner som intjänats före 1998 inte redovisas som skuld eller avsättning i balansräkningen utan istället som ansvarsförbindelse. Kommunfullmäktige beslutade 2010-12-09, § 189, att del av ansvarsförbindelse, initialt 433,0 mnkr skulle redovisas som pensionsavsättning. Motivet till beslutet var följande. "Vid tillämpning av gällande redovisningsprinciper kommer utbetalningar avseende amortering på pensionsåtaganden före 1998 att medföra en belastning på kommunens resultat. Redovisningen av amorteringen kommer därmed att belasta resultatet två gånger, dels genom de årliga avsättningar som skett till pensionsfonden, dels genom den årliga amorteringen. För att motverka denna skevhet som uppstår vid tillämpning av nuvarande redovisningsprinciper, beslutades att pensionsavsättning motsvarande pensionskapitalets storlek, 433,0 mnkr, bokförs som kostnad i bokslutet för 2010". Kommunen redovisar därför från och med 2010 del av pensionsförpliktelse intjänad före 1998 som avsättning, vilket är ett avsteg från god redovisningssed och rekommendation RKR 10:2 Avsättningar och ansvarsförbindelser.

Om kommunen följde rekommendationen fullt ut skulle det egna kapitalet vara högre och avsättningarna motsvarande lägre.

Klassificering av finansiella tillgångar

Kommunens pensionsmedelsportfölj klassificeras som helhet som finansiell anläggningstillgång i enlighet med av fullmäktige antaget reglemente KF § 104/2010. Redovisningen är ett avsteg från rekommendation RKR 20. Motivet till fullmäktiges beslut var att pensionsmedelsförvaltningen är långsiktig och att tillgångarna inte utan vidare ska kunna om disponeras för andra ändamål.

Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser

Rekommendationen RKR 17.2 Värdering och upplysningar om pensionsförpliktelser normerar hur pensionsförpliktelser skall värderas i den kommunala årsredovisningen. Av den framgår att värdering av pensionsförpliktelser ska göras med tillämpning av RIPS 17. Av rekommendationen framgår även att det ska upplysas om pensionsförpliktelsens aktualiseringsgrad, dvs andel pensionsgrundande tider som är helt utredda. För de som inte är aktualiserad uppskattas pensionsgrundande tid.

Periodisering av skatteintäkter

Kommunen redovisar i enlighet med rekommendation RKR 4.2, Redovisning av skatteintäkter, det vill säga att slutavräkning av kommunalskatt beräknas på den prognos som Sveriges Kommuner och Landstings publicerar i december för innevarande räkenskapsår.

Särskild avtalspension, visstidspension och omställningsstöd m.m.

Beräkning av åtagande för visstidsförordnanden har redovisats i enlighet med rekommendation RKR 2.2 Särskild avtalspension, visstidspension och omställningsstöd m.m. Visstidsförordnanden som ger rätt till särskild avtalspension redovisas som avsättning när det är troligt att de kommer att leda till utbetalningar. Avtal som inte lösts ut redovisas som ansvarsförbindelse.

Leasing

Samtliga leasingavtal har klassificerats som så kallade operationella leasingavtal, vilket är ett avsteg gentemot RKR:s rekommendation 13.2 Redovisning av hyres-/ leasingavtal.

Immateriella och materiella anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar har i balansräkningen upptagits till anskaffningsvärdet efter avdrag för planenliga avskrivningar. Immateriella och materiella anläggningstillgångar skrivs av planenligt i förhållande till uppskattad nyttjandeperiod. Avskrivningstiderna har fastställts med utgångspunkt från Rådet för kommunal redovisnings skrift "Avskrivningar", men med en egen bedömning av tillgångarnas beräknade nyttoperiod. Ett halvt basbelopp bedöms som gräns för inventarier av

mindre värde och aktiveras därför inte. Alla immateriella anläggningstillgångar är externt förvärvade.

Kommunen komponentavskriver investeringar över 2,5 mnkr vad gäller gator/vägar och 5 mnkr vad gäller fastigheter med ianspråkstagandedatum från och med 2014.

Investeringsbidrag

Från och med 2016 redovisas investeringsbidrag i enlighet med RKR:s rekommendation 18 som en förutbetalad intäkt och redovisas bland långfristiga skulder och periodiseras över anläggningens nyttjandeperiod.

Avsättningar

Utöver avsättningar för pensionsförpliktelser redovisar kommunen även avsättningar för återställande av deponier. Klassificering och värdering har skett med stöd av RKR:s rekommendation nr 10.2 Avsättningar och ansvarsförbindelser. Kring avsättningar råder osäkerhet kring värdering och det utflöde av resurser som förpliktelsen leder till. När det gäller avsättning för återställande av deponier har värdering skett enligt praxis i branschen, en bedömd kostnad/m³. Då utflödet av resurser till tid och belopp är osäkra blir även värderingen osäker, lagstiftningens tillämpning och metoder för återställande är två aspekter som skapar osäkerhet i värdering.

Exploateringsredovisning

Kommunens exploateringsstillgångar klassificeras som omsättningstillgångar och resultat från exploateringsverksamheten intäktsförs löpande.

Anslutningsavgifter

För redovisning av anslutningsavgifter tillämpas RKR 18 Intäkter från avgifter, bidrag och försäljningar. Rekommendationen innebär att anslutningsavgifter periodiseras över respektive anläggningstillgångs nyttjandeperiod. I detalj innebär principen att 7/8 delar av inbetalda anslutningsavgifter periodiseras över en nyttjandeperiod om 25 år och ligger under tiden som en förutbetalad intäkt.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen är upprättad i enlighet med rekommendation nr 8.2 från Rådet för kommunal redovisning. Koncernredovisningen baseras på Östersunds kommuns redovisningsprinciper och redovisningsmodell. Den sammanställda redovisningen är upprättad enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Förvärvsmetoden innebär att endast eget kapital som intjänats i koncernföretag efter förvärvet har medräknats i kommunkoncernens egna kapital. Proportionell konsolidering innebär att belopp som inkluderats i den sammanställda resultat- och balansräkning motsvarar kommunens andel i företagen.

Den sammanställda redovisningen omfattar Östersunds kommun, Jämtlands Gymnasieförbund, 62 %, Jämtlands Räddningstjänstförbund, 26,86 %, Visit Östersund, 49 % samt Östersunds Rådhus AB som är helägt. Östersunds Rådhus AB äger Östersundshem AB och Östersunds Sport- och Eventarena AB till 100 % samt Jämtkraft AB till 98 %.

4 Kommunen som arbetsgivare 2017

4.1 Medarbetarna

4.1.4 Antal årsarbetare

Vid mätillfället 1 november fanns det 5 053,9 årsarbetare. Uppgiften avser tillsvidare- och visstidsanställda med månadslön omräknat till heltid.

Det är en ökning med 197,2 årsarbetare jämfört med föregående år. Barn- och utbildningsförvaltningen har ökat med 54,0 årsarbetare och Vård- och omsorgsförvaltningen med 107,1 årsarbetare. Socialförvaltningen har minskat med 27,8 årsarbetare jämfört med samma tidpunkt ifjol.

Av totalt 5 361 anställningar var 4 559 tillsvidare- och 802 visstidsanställningar. Antalet tillsvidareanställningar har ökat med 113 och antalet visstidsanställningar har ökat med 102 jämfört med föregående år.

Personalomsättningen för tillsvidareanställda var under året 10,2 % vilket är något lägre än under 2016 då den var 10,9 %.

4.1.5 Åldersfördelning

Medelåldern för tillsvidareanställda är 46,8 år och är därmed något lägre än 2016. För kvinnorna har medelåldern sänkts medan den är oförändrad för männen. Högst medelålder har Serviceförvaltningen med 48,4 år och lägst medelålder har Socialförvaltningen med 43,5 år.

Andelen tillsvidareanställda i åldersintervallet upp till och med 29 år har ökat 1,0 procentenheter jämfört med föregående år och är nu 9,3 % av de anställda. Andelen som är 50 år eller äldre är 45,8 % av de tillsvidareanställda, vilket är 0,1 % -enheter lägre än 2016. Andelen anställda över 65 år är 0,5 % vilket är oförändrad jämfört föregående år.

4.1.6 Könsfördelning

Av kommunens alla tillsvidareanställda var 74,7 % kvinnor och 25,3 % män, vilket är en ökning av andelen män med 0,1 procentenheter jämfört med 2016.

Vid mätillfället 1 november 2017 finns ingen förvaltning med jämn könsfördelning, sju av organisationens åtta förvaltningar är kvinnodominerade och en förvaltning mansdominerad. Av kommunens tio största yrkesgrupper är samtliga kvinnodominerade.

4.1.7 Sjukfrånvaro

Sjukfrånvaron under året uppgår till 7,2 %. Sjukfrånvaron har minskat med 0,9 procentenhet jämfört med 2016 och har minskat med 0,9 procentenheter för kvinnor och med 1,1 procentenheter för män.

En mer utförlig redovisning kring sjukfrånvaron återfinns under det konkretiserade långsiktiga målet gällande sjukfrånvaro.

För 2017 och 2016 redovisas sjukfrånvaron exklusive timavlönade i de olika åldersintervallen. Under första kvartalet 2018 kommer en justering att göras i beräkningen av de timavlönades arbetade timmar, då det visat sig att en del av dessa timmarna inte beräknats korrekt i sjukfrånvarorapporten. Det har störst påverkan i det yngre åldersintervallet eftersom de timavlönade till största delen återfinns i den kategorin.

Totalt för kommunen	2017	2016
Total sjukfrånvaro	7,2 %	8,1 %
Kvinnor	8,3 %	9,2 %
Män	4,3 %	5,4 %
Upp till 29 år*	6,4 %	6,1 %
30-49 år*	7,0 %	7,8 %
50 år och äldre*	7,3 %	8,6 %
Långtidssjuka 60 dagar eller mer av total sjukfrånvaro	49,0 %	56,9 %

*Sjukfrånvaro exklusive timavlönade

4.1.8 Sysselsättningsgrad

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för tillsvidareanställda är 1 november 95,5 %. Sysselsättningsgraden för kvinnor är 94,9 % och för männen 97,1 %. Sysselsättningsgraden har höjts med 0,1 % för kvinnorna och med 0,2 % för männen jämfört med 2016.

Bland de tillsvidareanställda arbetar 79,7 % heltid vilket är en minskning med 0,1 procentenhet jämfört med 2016. Andelen tillsvidareanställda kvinnor som arbetar heltid är 77,1 % och andelen män som arbetar heltid är 87,5 %. En minskning med 0,3 procentenheter för kvinnor och en ökning för männen med 0,4 procentenhet.

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för deltidsanställningar har ökat från 77,0 % till 77,7 % för kvinnor och från 76,0 % till 76,7% för männen.

4.1.9 Övertid

Antal övertidstimmar har ökat under 2017. Antalet timmar är ca 56 000 vilket är en ökning med ca 4100 timmar jämfört med 2016.

4.1.10 Personalkostnader

Tabellen visar kommunens lönekostnader för månads- och timavlönad personal. Kostnaderna avser inte uppdragstagare, förtroendevalda eller lönekostnad för personer anställda enligt beredskapsavtalet eller med offentligt skyddad anställning. Personalkostnaderna är schablonberäknade.

Kostnad i miljoner kronor

Totalt för kommunen	2017	2016
Lönekostnad	1 753,4	1 647,9
Övertid	15,4	14,3
Sjuklön	34,4	29,3
Personalkostnader	693,5	650,6
Summa kostnader månads- och timavlönad personal	2 496,6	2 342,2

4.1.11 Pensionsavgångar

Antalet pensionsavgångar under perioden 1 januari – 31 december var 107 stycken.

Om vi inkluderar avgångar av andra orsaker än pension lämnade 454 personer organisationen under 2017, vilket är färre än under 2016.

4.2 Konkretiserade långsiktiga mål

4.2.4 Att kommunen är en attraktiv arbetsgivare innebär att kommunen erbjuder utvecklingsmöjligheter och goda arbets- och anställningsförhållanden, samt att kommunen präglas av mångfald.

Andelen heltidsanställda månadsavlönade har minskat något per 1 november 2017 jämfört med samma tidpunkt 2016. Av alla anställda är 77,1 % anställda på heltid vilket är 0,5 % -enheter lägre än november 2016. Bland kvinnorna är 74,6 % anställda på heltid och bland männen 83,8 %.

Kopplat till attraktiv arbetsgivare har mätning gjorts vad gäller andel ambassadörer i samband med mätning av Hållbart Medarbetarengagemang. Andelen ambassadörer har ökat med fyra procentenheter jämfört med 2016 och är nu 28 %.

När det gäller nämndernas målluppfyllelse för mål kopplade till attraktiv arbetsgivare kan konstateras att tre av åtta mål uppnås, ett mål uppnås delvis och ett mål är inte mätt. Uppnår målen gör Kommunstyrelsen och Utförarstyrelsen/Teknisk förvaltning.

4.2.5 Alla medarbetare värderas lika och arbetsmiljön på kommunens arbetsplatser är hälsofrämjande och ger förutsättningar för ett hållbart arbetsliv.

Mätning av Hållbart medarbetarengagemang genomfördes under hösten 2017 och värdet blev 78, vilket är ett bra resultat och en punkt bättre än vid förra mätningen. Svarsfrekvensen var 50 % vilket är lägre än vid tidigare genomförda mätningar. Anledningen till den låga svarsfrekvensen är troligen att vi sedan 2016 använder e-post för utskick av länk till enkäten, i stället för pappersenkät. Många medarbetare har inte tidigare haft egen e-post och är inte vana att använda verktyget. Riktade informationsinsatser kan vara en väg för att öka användandet av e-posten bland våra medarbetare och därmed förhoppningsvis öka svarsfrekvensen vid kommande undersökningar.

Stressindex har förbättrats från 60 till 62 i 2017 års mätning.

Totalt har nämnderna sju mål kopplade till hållbart arbetsliv, varav tre uppnås och ett uppnås delvis. Barn- och utbildningsnämnden, Utförarstyrelsen/Teknisk förvaltning och Serviceförvaltningen uppnår sina respektive mål.

4.2.6 Sjukfrånvaron i den kommunala organisationen är högst 4,5 % år 2020.

Sjukfrånvaron för 2017 uppgår till 7,2 %, vilket 0,9 procentenheter lägre än i fjol. Att sjukfrånvaron sänkts bedöms vara en samverkans effekt av det systematiska arbetet som genomförts av rehabiliteringsgruppen vid Område HR, tillsammans med cheferna och företagshälsovården, och försäkringskassans striktare bedömning i sjukförsäkringen.

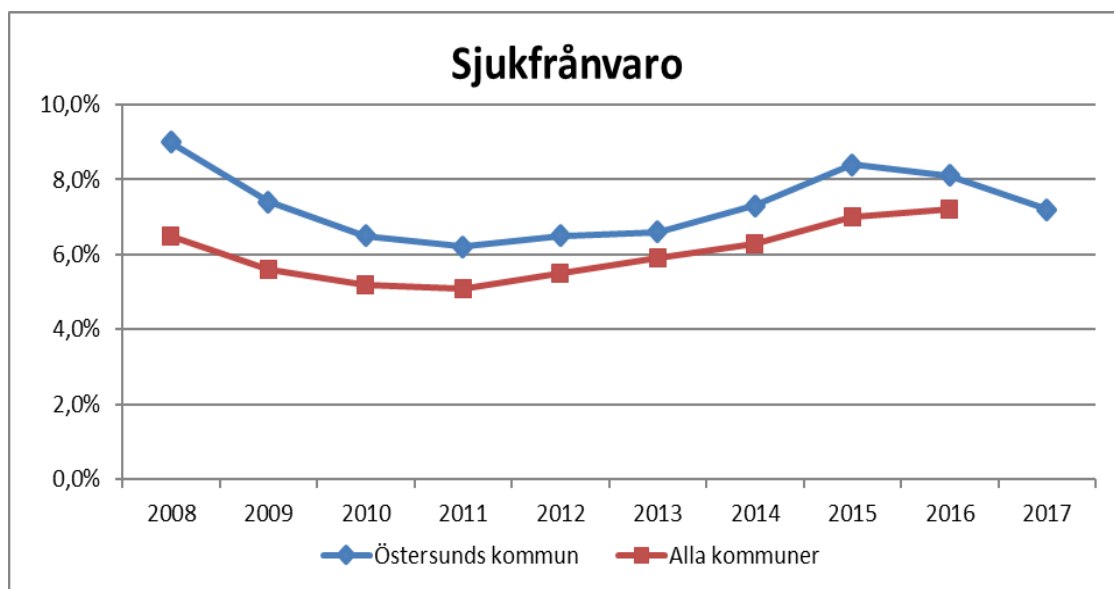
Samtliga rehabärenden har systematiskt gått igenom och handlingsplaner upprättas i samråd med chefer, Försäkringskassan och företagshälsovården. Genomgången har resulterat i många avslutade ärenden, där största antalet återgått i ordinarie arbete men också ett antal avslut av anställning. En förbättring behöver göras vad gäller registrering av avslutsorsak i det verktyg som cheferna använder i rehabiliteringssammanhang. Ett stort antal ärenden har ingen avslutsorsak angiven, vilket försvårar uppföljningen. Åtgärder är planerade för att förbättra detta.

Som ett resultat av det arbetet som gjorts under året har sjukfrånvaron i intervallet 60 dagar eller mer minskat jämfört med 2016. Under 2017 var 49,0 % av all sjukfrånvaro 60 dagar eller

mer, vilket är en minskning med 7,9 procentenheter jämfört med 2016. Antalet långtidssjuka i november 2017 var 172 personer, vilket är 96 personer färre än samma tidpunkt ifjol. En oroväckande trend är dock ökningen av korttidssjukfrånvaron och satsningar har gjorts på uppföljning av den korta frånvaron. Under året har vård- och omsorgsförvaltningen finansierat en resursförstärkning vid Område HR inom rehabgruppen, som arbetat med korttidsfrånvaron inom förvaltningen. Det arbetet fortsätter under 2018.

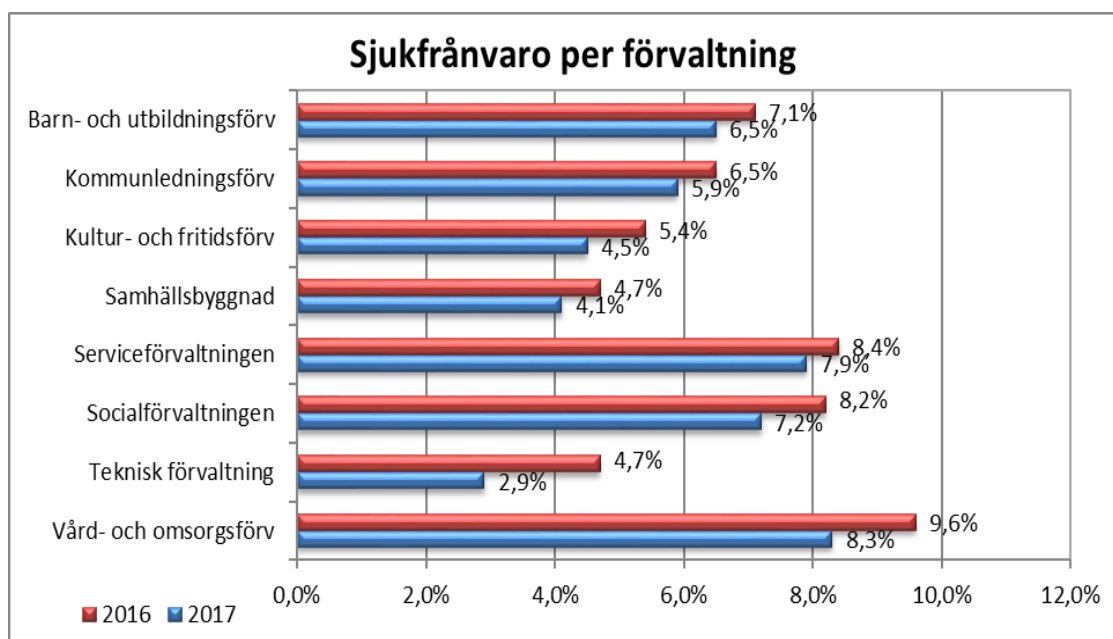
Nyttjandet av företagshälsovården har gått från att tidigare till stor del handla om rehabiliterande insatser, till att nyttjandet för förebyggande och främjande åtgärder ökat. Under 2017 var 76 % insatser av förebyggande och främjande karaktär medan 23 % var rehabiliterande. Fördelningen 2016 var 60 % förebyggande och främjande och 40 % rehabiliterande insatser.

Diagrammet nedan visar sjukfrånvaron 2008–2017 för Östersunds kommun jämfört med alla kommuner i riket, hämtat från Sveriges kommuner och landstings sjukfrånvarostatistik. Statistik för 2017 gällande alla kommuner finns tillgänglig i mars 2018 och kan därför inte redovisas i dagsläget.

Vi har en mycket positiv utveckling vad gäller förvaltningarnas sjukfrånvaro under året, då samtliga förvaltningarna har lägre sjukfrånvaro under 2017 jämfört med 2016.

När det gäller nämndernas måluppfyllelse når fem av förvaltningarna sina mål för sjukfrånvaron 2017. Både Barn- och utbildningsförvaltningen och Vård- och omsorgsförvaltningen når sina mål, vilket också gäller för Kommunledningsförvaltningen, Serviceförvaltningen och Teknisk förvaltning. Samhällsbyggnad når delvis sitt mål vilket även Socialförvaltningen gör med en årlig minskning, men där man inte riktigt når målnivån. Kultur- och fritidsförvaltningen når inte sitt mål för sjukfrånvaron 2017.

4.3 Personalpolitiska aktiviteter under året

4.3.4 Arbetsmiljö och rehabilitering

Under året har två olika utbildningar inom arbetsmiljöområdet genomförts. En tre dagars arbetsmiljöutbildning för chefer och skyddsombud baserat på organisationen Sunt Arbetslivs arbetsmiljöutbildning har genomförts vid två tillfällen. Heldagsutbildning i Organisatorisk och social arbetsmiljö samt aktiva åtgärder inom diskriminering, med samma målgrupp, har genomförts vid tio tillfällen med sammanlagt ca 500 deltagare.

Flera styrdokument kopplade till det systematiska arbetsmiljöarbetet har uppdaterats, bland annat arbetsmiljöpolicy och riktlinjerna för tobaksfri arbetsmiljö. Under året har också riktlinjer gällande alkohol och droger tagits fram.

4.3.5 Medarbetar- och ledarutveckling

Under året har två seminarier med externa föreläsare erbjudits chefer och medarbetare med teman "Att skickliggöra varandra" och "Att handla för det gemensamma bästa".

Under oktober genomfördes medarbetardagar för alla medarbetare i kommunen med temat Framåt med hjärtat. Medarbetardagarna berörde framför allt varför kommunen behöver en gemensam kultur och synen på tillitsbaserad styrning. En ny utmärkelse, Medborgarnas hjärta, delades ut till de medarbetare eller arbetsplatser som genom sitt sätt att vara och arbeta gjort tillvaron enklare, tryggare eller rikare för kommunens invånare. Medarbetardagarna avslutades med en inspirationsföreläsning av Klas Hallberg.

Inom chefs- och ledarutvecklingsprogrammet har två grupper avslutats i maj/juni och en grupp startade i april 2017 och avslutar 2018. Det obligatoriska Chefs- och ledarutvecklingsprogrammet avslutas nu i och med de grupper som blir klara under våren 2018. Ett nytt koncept kommer att tas fram utifrån de behov och utmaningar vi står inför.

Ett mentorprogram har tagits fram för nya chefer som har behov av individuellt stöd i chefsrollen. 15 mentorer har utsetts av förvaltningarna och utbildning har skett under hösten. Nya chefer erbjuds därefter en mentor och hittills har sex mentorer fått en adept och påbörjat mentorskapsprogrammet.

För att säkra ledarförsörjningen i organisationen har vi genomfört utvecklingsprogram för tänkbara ledare med 16 deltagare, som avslutades i april och i september startade ett nytt program.

En chefsdag har genomförts under året med rubriken "Att leda med hjärtat". Fokus för dagen var starten på en förändringsprocess kring vårt arbetsgivarvarumärke. I vårt arbete med arbetsgivarvarumärket och vårt arbetsgivarlöfte, har en kommunikationsplattform för budskap och marknadsföring ur ett kompetensförsörjningsperspektiv tagits fram. Där kommunicerar vi vårt löfte till såväl befintliga som nya potentiella medarbetare. Arbetet syftar till att locka till sig nya medarbetare och behålla medarbetare för att säkerställa kompetensen i verksamheten.

Under året har en kommunövergripande introduktionsutbildning i digital form arbetats fram. Kommunutbildningen riktar sig till alla medarbetare, både redan anställda och nyanställda. Utbildningen omfattar såväl övergripande information om kommunen som organisation och arbetsgivare, som särskilda nano-utbildningar inom viktiga områden till exempel farliga förmåner, miljö, mångfald etc.

I juni slutfördes upphandling av förmånsportal och implementering har pågått under hösten. Portalen planeras vara i drift i februari 2018.

4.3.6 Kompetensförsörjning

Stödet till förvaltningarna från Område HR har under året haft stort fokus på kompetensförsörjningsfrågan. Idag genomförs kompetensfrämjande aktiviteter på både förvaltnings- och kommunövergripande nivå. Område HR har fått i uppdrag att se över det arbetet och föreslå en strategi för hur vi kan samordna förvaltningarnas behov av kompetens med övergripande personalpolitiska ställningstaganden och insatser. Arbetet påbörjades under hösten 2017 och fortsätter 2018.

Ett aktivt marknadsföringsarbete har under året bedrivits och kommunen har deltagit vid ett flertal mässor, bland annat Noliämässan och Arbetsförmedlingens jobbmässa. Under Framtidsmässan vid Mittuniversitetet var kommunen representerad av de större förvaltningarna, där också rekryteringsbehovet är störst.

Östersunds kommun använder e-rekrytering i syfte att underlätta och kvalitetssäkra rekryteringsprocessen, vilket innebär att utannonserade tjänster söks via hemsidan. Samtliga ansökningshandlingar hanteras idag webbaserat. Under 2017 har vi haft ute 632 annonser till 1 199 tjänster och antal sökande har varit 9 048. Det är något fler utannonserade tjänster under året men ca 800 färre sökande 2017 jämfört med 2016.

4.3.7 Mångfald och Likabehandling

Enligt ett politiskt beslut har HBTQ-certifiering pågått som ett pilotprojekt i vissa verksamheter som ett led att skapa god hälsa på lika villkor, och en omgivning som accepterar att alla är olika men lika mycket värda. Storsjöskolan, Område HR samt Område Kommunikation certifierades under första halvåret 2017. Sedan tidigare är Biblioteket och Elevhälsan certifierade.

HBTQ är ett samlingsnamn och förkortning för homosexuell, bisexuell, transperson och queer. Det är Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter (RFSL) som genomför HBTQ-certifieringen. En HBTQ-certifiering innebär att öka kunskapen i, samt synliggöra att, en organisation arbetar strategiskt i syfte att erbjuda en god arbetsmiljö för anställda och ett respektfullt bemötande av medborgare och brukare av kommunala tjänster utifrån ett HBTQ-perspektiv.

En ny lag trädde i kraft 1 januari 2017 som förtydligar arbetsgivarens skyldighet att bedriva ett systematiskt arbete för att motverka diskriminering och trakasserier inom arbetslivet. Den nya lagstiftningen ställer krav på ett nytt arbetssätt kring aktiva åtgärder. Under året har utbildningar i arbetsmiljö och likabehandling för chefer och skyddsombud genomförts. Under hösten har utbildningen följts upp och arbetet med att ta fram likabehandlingsplaner inom förvaltningarna har påbörjats.

4.3.8 Övriga arbetsgivarfrågor

Löneöversyn genomfördes enligt tidsplan och ny lön betalades ut i maj till samtliga utom Kommunals avtalsområde, vilka erhöll ny lön i juni månad. Löneökningnivån uppgick till totalt cirka 3,4 %.

Sedan några år finns överenskommelse med samtliga kollektivavtalsbärande fackliga organisationer om växling av semesterdagstillägg mot extra ledighet. För den medarbetare som har rätt till 25 semesterdagar ger växlingen ytterligare fem dagar och för medarbetare med rätt till 31 eller 32 semesterdagar ger växlingen sex dagar extra. Under 2017 har 1025 personer valt att växla vilket är 120 personer fler än 2016.

I maj arrangerade Östersunds kommun tillsammans med Sveriges Kommuner och Landsting Arbetsgivarforum med över 300 deltagare från hela landet.

5 Miljöredovisning

Det här är en sammanfattning av kommunens miljöredovisning 2017, för mer information se www.ostersund.se. Här finns övergripande information om mål, händelser och resultat från det gångna årets miljöarbete. Miljöredovisningen beskriver hur kommunen arbetar med de miljömål vi satte för det föregående året, om vi nådde målen och på vilket sätt vi följt upp dem. Miljöredovisningen beskriver också mer detaljerat resultatet av kommunens praktiska miljöarbete och fungerar som underlag för det fortsatta miljöarbetet.

5.1 Hur går det med miljöarbetet?

Med stolthet kan vi konstatera att Östersund fortsätter att ta sitt klimatansvar och bidra till minskade fossila koldioxidutsläpp och minskad energianvändning, både inom de kommunala verksamheterna och i den geografiska kommunen. Vi tar också ett stort ansvar för de övriga prioriterade miljöfrågorna och närmar oss målet att bli en hållbar, trygg och säker kommun. Engagemanget är stort och det tas många goda initiativ på både på politiker- och medarbetarnivå.

Ett av de nya initiativen under året är utgivandet av kommunens första gröna obligation. Olika investerare har avsatt 800 miljoner kronor för finansiering av kommunkoncernens klimatsmarta projekt, exempelvis inom vindkraft, hållbart byggande, hållbara transporter, samt rening av vatten och avloppsvatten. Ett annat initiativ som genomförts under året är införande av klimatkompensation för politikernas och medarbetarens flygresor. En summa per flygresa avsätts till en särskild fond som sedan ska används för andra klimatinsatser inom den kommunala verksamheten.

Transporterna är en av de stora utmaningarna vi har framför oss i hela den geografiska kommunen för att nå våra klimatmål 2030. Östersunds kommun fortsätter att vara en av de ledande kommunerna i gröna transportfrågor och söker aktivt nya intressanta projekt. Under året har laddplatserna för den nya elbusslinjen kommit på plats och bussarna planeras tas i drift våren 2018. Byggandet av totalt 6,5 km expresscykelväg fortsätter och kommer att vara klart 2019. Dessa projekt är också ett led i att skapa förutsättningar för klimatsmarta medborgare. Internt inom kommunens verksamhet har Teknisk förvaltning har skapat förutsättningar för att

tanka HVO, som är ett förnybart biodrivmedel som framställs av avfall och andra restprodukter. Ett 50-tal av kommunens tunga fordon och personbilar tankar i dagsläget detta bränsle.

Östersund är värd för många stora evenemang och även i dessa sammanhang är det viktigt att visa ambitionerna inom klimat- och miljöområdet. Inför Världsmästerskapen i skidskytte och alpint, som arrangeras i Östersund och Åre år 2019, har arrangörerna och de andra aktörerna (däribland Östersunds kommun) skrivit en överenskommelse för att minska klimatutsläppen i samband med arrangemangen och skapa en fossilbränslefri VM-region 2019.

Den expansiva byggperioden som kommunen befinner sig i ställer dagligen stora krav på oss när det gäller att inte öka eller skapa nya miljöproblem. Att i detta arbete skapa förutsättningar för medborgare att bli klimatsmarta, är en utmaning vi ser som har direkt koppling till kommunens mål att bli en hållbar, trygg och säker kommun. Östersundshem har de senaste åren visat upp många goda exempel på miljöanpassat byggande och i att erbjuda klimat- och miljösmapta alternativ för sina hyresgäster, till exempel genom elbilspool, elbilsladdplatser, prylbodas för delningsekonomi och andelsägande i solcellspark.

Arbetet för att nå en giffri förskola fortsätter och ytterligare förskolor har under året tagit bort utpekade leksaker, varor och produkter. Under året har en kartläggning påbörjats på vård- och omsorgsförvaltningens boenden. Inköpen av ekologisk mat till de kommunala köken fortsätter att öka och vi är på god väg att klara även det målet.

Klimatfrågorna har fått fortsatt stor uppmärksamhet under 2017 både lokalt och globalt, inte minst utifrån effekterna av de klimatförändringar som blivit allt mer tydliga. Regeringen har också slagit fast att Sverige ska bli ett av världens första fossilfria välfärdsländer och där vill Östersunds kommun vara med och bidra. Även om vi i Östersund sakta närmar oss våra mål återstår många utmaningar och vi behöver vara säkra på att minskningstakten vi har är tillräcklig. För att det ska bli tydligare för oss när vi måste ta alla de steg vi har framför oss, för att gå i mål som fossilbränslefri och energieffektiv kommun 2030, håller vi på att ta fram en klimatfärdplan. Planen beräknas vara klar under 2018.

För att lyfta fram och säkerställa att vi jobbar effektivt med övriga miljöfrågor för att nå ett hållbart tryggt och säkert Östersund behöver vi ett program även för detta område. En utmaning ytterligare är att integrera Agenda 2030 och de globala målen i kommunens verksamhet och styrning mot ett demokratiskt, socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart Östersund.

5.2 Våra miljömål

Kommunen ska säkerställa att man arbetar med rätt områden och lägger resurser där de ger bäst miljöförbättring. Därför tas både långsiktiga och mer detaljerade mål fram för vårt miljöarbete. Vi kallar dessa för långsiktiga mål med konkretiseringar, respektive nämnders mål. De långsiktiga målen med konkretiseringar beslutas av kommunfullmäktige medan varje nämnd tar fram mål som ska bidra till att uppfylla de långsiktiga målen. Mer information om tillvägagångssättet för vårt miljöarbete finns på: www.ostersund.se/bygga,bo och miljö/hälsa och miljö/kommunens miljöarbete/miljöledningssystem.

Långsiktiga mål

I det ekologiskt hållbara Östersund är livsmiljön hållbar, trygg och säker och främjar biologisk mångfald. Östersund är fossilbränslefritt och energieffektivt 2030.

Konkretisering 1

De fossila koldioxidutsläppen minskar med 100 % till 2030 och energiförbrukningen minskar med 20 % jämfört med 2010.

Resultat

Mellan 2010 och 2016 har de fossila koldioxidutsläppen i Östersunds kommun som geografisk enhet minskat med 36 %. De fossila koldioxidutsläppen i kommunförvaltningen har minskat med 56 % under samma period. Mellan 2010 och 2016 har energianvändningen i Östersunds kommun som geografisk enhet minskat med 18 %. Energiförbrukningen i kommunförvaltningen har minskat med 15 %.

Konkretisering 2

Planering och genomförande av kommunens verksamheter skapar inte nya miljö- och hälsoproblem eller ökar befintliga. Giftiga kemikalier i förskolor och skolor är utfasade till 2020. Av de livsmedel som kommunen köper in är minst 50 % ekologiskt till 2020.

Resultat

Miljö och hälsa genomförde under sommaren 2015 en inventering på alla kommunala förskolor. Varje förskola fick en separat rapport där förslag på förbättringar lämnades. Barn- och utbildningsförvaltningens miljömål 2017 var att 100 % av alla förskolor skulle rensa ut identifierade produkter. Miljöuppföljningen visar att 27 % av alla förskolor har gjort detta.

Kommunens mål är att 50 % av inköpta livsmedel i den kommunala verksamheten skall vara ekologisk till 2020. Andelen ökar och resultatet för 2017 är 35 %.

Konkretisering 3

Kommunen skapar förutsättningar för klimatsmarta medborgare. Kommunen är en förebild i arbetet för ekologisk hållbarhet, vilket visar sig i att vi behåller vår miljöcertifiering.

Resultat

Kommunen skapar förutsättningar för klimatsmarta medborgare bland annat genom infrastruktursatsningar på laddinfrastruktur för elbilar, elbusslinje, expresscykelvägar, ny parkeringspolicy med flexibla p-tal samt hållbart byggande t.ex. vid Storsjöstrand, Remonthagen och Tallåsen.

Vid de årliga miljörevisionerna fick kommunens miljöarbete godkänt och miljöcertifieringen är giltig tills uppföljningen 2018.

5.3 Miljöåret 2017 – axplock av aktiviteter och händelser

5.3.4 Klimat

5.3.4.1 Klimatseminarium

Den 20 september 2017 arrangerade Östersunds kommun, i samverkan med regeringens initiativ Fossilfritt Sverige, Länsstyrelsen, Länsförsäkringar, Energikontoret, Green Highway och Interreg Sverige-Norge det årliga klimatseminariet. Temat var "Möjligheter i en modernare morgondag" med fokus på fördelar och möjligheter med att gå före i omställningen. Seminariet slog rekord och hade cirka 480 besökare.

5.3.4.2 Gröna obligationer

Östersunds kommun har gett ut sin första gröna obligation under 2017. Ett antal investerare har valt att lägga 800 miljoner kronor på kommunkoncernens klimatsmarta projekt. Det gäller finansiering av projekt om vindkraft, hållbart byggande, hållbara transporter samt rening av vatten och avloppsvatten. Gröna obligationer är ett sätt att låna pengar till investeringsprojekt. Investerare lånar ut pengar till specifika miljösmarta projekt. Lånen är ofta billigare än traditionella sätt att låna pengar och öppenheten i en grön obligation är betydligt större; varje år får investerarna ett brev som beskriver hur kommunkoncernen har använt pengarna.

5.4 Hållbar trafik

5.4.4.1 Cykeltrafik

I Östersund mäts passerande cyklister med radarmätare vid fyra platser, detta går att följa via kommunens webbplats, se www.ostersund.se/cykelmatning.

Östersunds kommun deltar i projektet Funktionella Mittstråket vilket innebär en satsning på järnväg och väg som kortar restider, ökar säkerheten och underlättar pendling i Jämtland och Västernorrland. Medel har beviljats från Tillväxtverket. I Östersund kommer ca 6,5 km expresscykelvägar att byggas från 2016 till 2019. Expresscykelvägar är separerade från gång- och biltrafik och underlättar för snabb och säker pendling med cykel.

Projektet Vintertramparna avslutades i april 2017. De 100 deltagarna nådde som grupp målet om att cykla 60% av arbetsresorna och deltagarna fick utrustning för vintercykling för att klara utmaningen. Totalt har 800 personer deltagit i projektet och 100 nya vintertrampare har antagits till säsongen 2017/2018, som startade i december 2017.

Under maj deltog Östersund i Cykelkampen, eller European Cycling Challenge, en cykeltävling med 51 deltagande europeiska städer. Den gick ut på att så många medborgare som möjligt i de deltagande städerna skulle cykla och registrera sina resor i en app. Östersunds lag cyklade 29 411 kilometer, vilket resulterade i att Östersund blev sjunde bästa cykelstad i Europa i förhållande till folkmängd. Vann gjorde Gdansk.

5.4.4.2 Europeiska Trafikantveckan

Den 16-22 september 2017 arrangerade Östersunds kommun, tillsammans med samarbetspartners, Europeiska Trafikantveckan för femtonde året i rad. Temat under veckan fokuserade på delad mobilitet och årets slogan var "Tänk framåt – res tillsammans!" Under veckan arrangerades bland annat föreläsning om mobilitetstjänster, utdelning av belöningar till cyklister och gångtrafikanter, information om biogas, cykeltur, utställning av Tesla och invigning av laddstolpar på landsbygden.

5.4.4.3 Fossilfritt VM

Världsmästerskapen i skidskytte och alpint arrangeras i Östersund och Åre år 2019. VM-organisationerna, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Region Jämtland Härjedalen, Åre kommun och Östersunds kommun har skrivit en överenskommelse för att minska klimatutsläppen i samband med arrangemangen och skapa en fossilbränslefri VM-region 2019.

5.4.4.4 Laddinfrastruktur och elfordon

Utbyggnaden av laddinfrastruktur fortsätter och i Jämtland fanns 225 laddpunkter den 31 oktober 2017, en ökning med 34 % jämfört med föregående år. Östersunds kommun har 120 laddpunkter och ligger i topp fem bland Sveriges kommuner när det gäller flest antal laddpunkter per kommun. Även antalet laddbara bilar fortsätter att öka. I Jämtland fanns i oktober 397 stycken, en ökning med 20% sedan året innan och i Östersunds kommun rullade det 252 st., en ökning med 17%.

I december 2015 beviljades Östersunds kommun medel från stadsmiljöavtalet för att bygga laddinfrastruktur för en elbusslinje med tillgänglighetsanpassade hållplatser. Projektet startades upp under 2016 och under 2017 har byggnationen av två stycken pantografer färdigställts, en i Brittsbo och en i Torvalla. Planen är att tre elbussar ska trafikera linjen från och med mars 2018 och att ytterligare 3 elbussar ska vara i drift 2019.

5.5 Energi

Östersunds kommun köper enbart förnybar el. Under året har ett flertal åtgärder genomförts för att minska energianvändningen och öka andelen förnyelsebar energi ex solceller på Remonthagens förskola, konvertering till fjärrvärme vid Östersunds camping, energieffektiva avloppspumpar, all belysning vid kommunens skidspår är bytt till LED-belysning.

5.6 Miljöpris

Östersunds kommun delar varje år ut ett miljöpris på 10 000 kronor till företag, privatpersoner, organisationer eller andra som gjort en insats för hållbar utveckling i Östersunds kommun. Miljöpriset 2017 gick till Östersundshem.

Motivering: Östersundshem går före och visar vägen i branschen. De har ett hållbart helhetstänk och positionerar sig som en av de bästa även i ett nationellt perspektiv. Östersundshem bygger solceller och gröna tak på all nyproduktion och man låter också husens energiprestanda värderas högt och vara är rent av utslagsgivande i upphandlingar. Östersundshem är på god väg att förse hela bolagets elbehov med egen producerad förnyelsebar energi. De provar låg parkeringsnorm och erbjuder goda förutsättningar för cykelägare samt har elbilspool och egna elbilsladdplatser för hyresgäster. Vidare pågår flera olika projekt som främjar delnings-ekonomi som prylbodrar och andelsägande i solcellsparken.

Årets hedersomnämning tilldelades Shoppis Östersund.

Motivering: Marielle Brovinger och Ulrica Lindholm har genom sitt företag ökat återanvändandet av kläder och saker med en affärsidé som skapar cirkulär ekonomi. Shoppis gör det enkelt för människor att sälja sina prylar vidare och har uppgraderat konceptet loppis. Verksamheten är med och bidrar till en hållbar utveckling inom vår kommun.

5.7 Utmärkelser

Östersunds kommun kom på andra plats i Laddguld 2017 – Sveriges bästa elbilskommun och priset på tre laddstolpar delades ut av Annie Lööf.

Östersunds kommun placerade sig som sjunde bästa cykelstad i den internationella cykelkampanjen (European Cycling Challenge) där de gällde att cykla flest km per invånare.

Östersunds kommun placerade sig på 17:e plats i Trivectors undersökning SHIFT avseende hur hållbart stadens transportssystem är. Östersund placerar sig på 15:e plats inom området som handlar om hur hållbara transporterna är med hänsyn till färdmedelsval, trafiksäkerhet, luftkvalitet och buller.